

”Vi” och ”de andra” – Medborgare vs. ”Främling”?

Hur inkludering och exkludering ”görs” i den svenska säkerhetsdiskursen av regeringen och riksdagen i relation till terror- och migrationskrisen mellan 2015 och 2017

“We” and “the others” - Citizen vs. Alien?

How inclusion and exclusion is “made” in the Swedish security discourse of the government and parliament in relation to the terror- and migration crises between 2015 and 2017

Jasmin Doreen LIND

Fakulteten för humaniora och samhällsvetenskap

Statsvetenskap/Politics Kandidatprogram

Grundnivå/15 hp

Handledare: Magnus Lindh

Examinator: Professor Mikael Granberg

2018-02-12

Abstract

The thesis subject is based on a report published by Amnesty International with the title "Dangerously *Disproportionate: The ever expanding security state in Europe*". The report accuses EU states of an ongoing securitization due to terrorism and the migration crises that has led to the discrimination of especially Muslims and foreign nationals. With the report as starting point this paper aims to investigate how inclusion and exclusion is *made* in the security discourse of the Swedish government and parliament between 2015 and 2017. The time frame is chosen based on Amnesty's assessment of a shift in paradigm with starting point after the terror attacks in Paris 2015. As theory and method this paper makes use of Laclau & Mouffe's discourse theory to perform a discourse analyses. Previous research of scientists and theorists is used to operationalize both inclusion and exclusion. The results of the study show that inclusion and exclusion in the discourse is made by talking about the migration crises, unaccompanied refugee children, antisemitism, terrorists, and those who need protection; *us*. One of the most prominent conclusions related to the analysis is that the figure of the migrant is excluded by means of framing *it* as a security problem leading to the possible system collapse of prominent welfare and social functions in society.

Keywords: discourse analysis, inclusion and exclusion, migration crises, security discourse, securitization, terror crises, we and the others

Sammanfattning

Uppsatsens ämnesval bygger på Amnesty Internationals rapport med titeln ” *Dangerously Disproportionate: The ever expanding security state in Europe*” som anklagar de europeiska länderna för en säkerhetiseringsprocess på grund av terrorism och migrationskrisen, vilket huvudsakligen drabbar migranter och människor av muslimsk tro. Med rapporten som utgångspunkt valdes en undersökning av inkludering och exkludering i den svenska regeringens och riksdagens säkerhetsdiskurs med målet att söka efter hur inkludering och exkludering ”görs” i relation till migrations- och terrorkrisen mellan åren 2015 och 2017. Tidsramen valdes på grund av att Amnesty Internationals rapport pekade ut ett paradigmskifte efter terrordådet i Paris 2015. Som teori och analysmetod används Laclau & Mouffes diskursteori som bygger på premissen att verkligheten är socialt konstruerad. Som operationaliseringar av begreppen inkludering och exkludering användes tidigare forskning. Resultatet av undersökningen visade att inkludering och exkludering görs i diskursen när det talas om migrationskrisen, ensamkommande, antisemitism, terrorister och den gruppen som ska skyddas. En av de mest tydliga slutsatser som dras från analysen är att migranten framställs som ett säkerhetsproblem som är ansvarigt för den hotande systemkollapsen av välfärden och viktiga samhällsfunktioner i Sverige, samt att det är en tydlig förändring i förhållande till en tidigare mer generös och inkluderande hållning mot migranten.

Nyckelord: diskursanalys, inkludering och exkludering, migrationskris, säkerhetsdiskurs, säkerhetisering, terrorkris, vi och de andra

Innehållsförteckning

1 Inledning	1
1.1 Ämnesval och syfte.....	1
1.1.1 Migrationskrisen och migrationskrisens säkerhetisering.....	2
1.1.2 Terrorkrisen och terrorkrisens säkerhetisering	6
1.1.3 Syfte	9
1.1.4 Om den barbariska migranten	9
1.1.5 Forskningsfrågor	11
1.2 Disposition.....	11
2 Om inkludering och exkludering	12
2.1 ”Vi och de andra” som ”vän och fiende”	12
2.2 ”Vi och de andra” som ”väst och islam”	12
2.3 ”Vi och de andra” som ”medborgare och främlingar”	14
2.4 ”Vi och de andra” som antagonistiska eller agonistiska motståndare	15
3 Metod	17
3.1 Diskurser.....	17
3.2 Diskursteori	18
3.2.1 Teorin om det sociala.....	19
3.2.2 Myten om en objektiv totalitet.....	20
3.2.3 Identitet och gruppbildning.....	21
3.2.4 Konflikt & hegemoniska interventioner	22
3.3 Material och diskursteorins tillämpning på materialet	23
3.3.1 Material, datainsamling och avgränsningar	23
3.3.2 Hur diskursteorin appliceras på materialet	24
4 Resultat- och analyskapitel	27
4.1 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om migrationskrisen.....	27
4.2 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om ensamkommande	34

4.3 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om antisemitism.....	35
4.4 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om hot mot kvinnor.....	37
4.5 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om terrorister.....	39
4.6 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om ”oss”.....	42
5 Avslutande diskussion & reflexion	45
5.1 Om antal diskurser.....	45
5.2 Om resultat & analys	45
5.2.1 Vilka tecken kan identifieras som diskursens nodalpunkter?	45
5.2.2 Hur ”görs” inkludering och exkludering genom dessa nodalpunkter?	45
5.3 Finns en slutsats? – Avslutande reflexioner	48
6 Referenser	50

1 Inledning

1.1 Ämnesval och syfte

Muslimerna är inte 100 procent människor. (Martin Strid, ledamot i Sverigedemokraterna refererat i Dagens Nyheter, 26/11/2017)

Jag är immigrant i Sverige, EU-medborgare och har ett utländskt nationellt medborgarskap. Jag var tonåring när mitt hemland Österrike och Sverige blev medlemsstater inom Europeiska Unionen och har växt upp med budskapet att vi lever i ett förenat Europa som inte enbart baseras på en gemensam marknad men framförallt på en gemensam identitet, på en gemenskap av europeisk kultur och värderingar, att det är ”vi” som är Europa. När jag flyttade till Sverige blev det ganska snabbt tydligt för mig att jag inte kände mig tillhörig till ett kollektivt och europeiskt ”vi”, i motsats har jag oftast känt mig som en ”alien” i samhället trots min intensiva strävan att integrera mig. Det har skapat en generell undran i mig och ett fördjupat intresse om hur uppfattningen om ”vi” och ”de andra” konstrueras i och mellan samhällen och vad som avgör om en individ uppfattas tillhöra en gemenskap eller själv uppfattar sig tillhöra. Sedan tillkommer att just flyktingmottagande och terrorattacker under senaste åren har skapat kontroverser i samhället som man läser varje dag i dagstidningar och på sociala medier om och som har fördjupat mitt intresse ytterligare – i en tid av kris verkar konstruktionen av ”vi” och ”de andra” ändå skarpare avgränsat än vanligt.

Vi öppnar dörrarna för hela världen men tar inte hand om våra egna. Det är förjävligt!
(Kommentar av en kvinnlig Facebookanvändare till en SVT-artikel om hemlösa värmlänningar, 08/12/2017)

Jag bygger mitt ämnesval på en Amnesty International rapport med titeln ”*Dangerously Disproportionate: The ever expanding security state in Europe*” som publicerades i januari 2017. Rapporten redogör för de våldsamma terroråd som har drabbat många länder i Europa sedan januari 2015 och som har dödat hundratals civilister. Attackerna beskrivs som attacker på samhällen, på hur människor lever och tänker och att behovet att skydda rättigheter som exempelvis rätten att leva fritt, att röra sig fritt och att tänka fritt är essentiella uppgifter för regeringar enligt Amnesty International. Rapporten kritiserar dock att dessa målsättningar inte ska och kan uppnås genom att behandla de rättigheter som en regering påstås upprätthålla hänsynslöst. Enligt rapporten har de sista två åren lett till en paradigmförändring i de europeiska

länderna; en förflyttning från synen att regeringarnas uppdrag är att tillhandahålla säkerhet så att människor kan njuta av sina rättigheter till uppfattningen att regeringen måste inskränka människors rättigheter för att skapa säkerhet. Amnesty International kritiserar bland annat att utländska individers (här nämns speciellt flyktingar och människor av muslimsk tro) mänskliga rättigheterna blir kränkta genom att föreslå, anta och implementera våg efter våg av åtgärder för terrorismbekämpning som eroderar rättssäkerheten och som stärker den verkställande makten genom att demontera rättsliga kontroller, begränsa yttrandefriheten och utsätta allmänheten för statlig övervakning. Utländska individer drabbas enligt Amnesty International speciellt hård då denna grupp jämförs med gruppen av potentiella terrorister. Gradvis rivs enligt rapportens resonemang den konstruktion av rättigheter, som byggdes upp efter andra världskriget, ner. Rapporten reflekterar en värld i vilken rädsla, alienation och fördomar eroderar hörnstenarna av EU:s rättvisa, jämlikhet och icke-diskriminering. Kvinnor har blivit misshandlade både verbalt och fysiskt; passagerare har behövt stiga av flygplan för att de såg ut som terrorister, muslimska kvinnor har förbjudits bära en heltäckande baddräkt på franska stränder, flyktingbarn i Grekland har anhållits på grund av att de lekte med leksakspistoler, osv.

Rapporten nämner inte alla europeiska länder specifikt, men lägger vikt på en process som pågår i alla europeiska länder och att bristen att visa det ligger enbart i att det är svårt att få tillgång till relevant data om det (Amnesty International 2017a). Att Sverige inte nämns specifikt betyder alltså inte att Amnesty ser Sverige som undantag i säkerhetiseringstrenden.

Mitt specifika intresse med detta arbete ligger i hur den nya situationen (alltså det som enligt rapporten utgör det nya paradigmet) som beskrivs ha startat året 2015 på grund av terror- och migrationskrisen, bidrar till inkludering och exkludering i Sverige. För att göra det kartläggs regeringens och riksdagens säkerhetsdiskurs i relation till terror- och migrationskrisen med målet att hitta diskursens nodalpunkter och så identifiera vilken mening som tillskrivs ”vi” och ”de andra”.

1.1.1 Migrationskrisen och migrationskrisens säkerhetisering

Vi är en del av något större, något stort. Tiden är kommen att först och främst vara människa och visa att världshistorien inte skriver sig själv. Den skriver vi. Berättelsen till våra barn och barnbarn om vad som hände, det är vår berättelse. Ska den handla om att *vi* byggde taggtrådsstängsel för att hålla *dom* borta vår verklighet? Eller kommer den handla om att *vi*, så snabbt vi kunde, öppnade dörrar? (Alice Bah Kuhnke, tal vid manifestationen för flyktingar, 08/09/2015)

Den syriska konflikten har lett till en exempellös ökning av flyktingar som har bidragit till att mer än fyra miljoner migranter rapporteras ha rest till Europa sedan början av konflikten. Under de första två månaderna av 2016 nådde 135 711 människor europeiskt fastland via havet och mer än en miljon människor rapporteras ha rest till Europa via land och hav under 2015 (Brady 2017). Amnesty International beskriver att flyktingar på grund av att det inte finns säkra och legala rutter riskerar sina liv för att nå de europeiska gränserna. Istället för att försöka hantera dessa utmaningar mötte de europeiska ledarna de dramatiska scenerna, där miljontals flyktingar korsade gränserna, med en ökande fokus på att blockera och stänga gränserna (Amnesty International 2017a). Den 18 mars 2016 kom EU överens med Turkiet om ett avtal med innehållet att varje illegal¹ flykting, det inkluderar asylsökande, som anländer på de grekiska öarna ska skickas tillbaka till Turkiet (Amnesty International 2017b). För varje syrier som skickas tillbaka ska en annan skickas från de turkiska flyktinglagarna till EU, helst sådana som inte har målet att resa till Europa. Antalet begränsades dock till 72 000 syriska flyktingar (Amnesty International 2017b). EU:s avtal med Turkiet skulle enligt Europeiska rådet möjliggöra ett säkrare alternativ för migranter än att riskera sina liv på medelhavet. Läkare utan Gränser anklagar Europeiska Unionen för att sprida alternativa fakta genom att påstå att förhållandena på de grekiska öarna, där många flyktingar sitter fast i så kallade ”hotspots”, skulle vara acceptabla och att EU-Turkiet avtalet värnar om mänskliga rättigheter.

”Det jag såg [på flyktingregistreringscentren på de grekiska öarna] fick mig att skämmas över att vara medborgare i EU.” (Mari Mörth, Generalsekreterare Läkare utan Gränser, 2017)

Istället blir människor som är på flykt från krig och våld ytterligare misshandlade och traumatiserade och många lider under dramatisk ökande psykisk ohälsa. I rapporten som publicerades ett år efter EU-Turkiet avtalet slöts, beskrivs att situationen är fruktansvärd för de människorna som sitter fast på osäkra platser utanför Europa. Det leder till att de ser sig tvingade att använda ännu farligare smuglingrutter för att nå Europa (Läkare utan Gränser 2017).

Sverige har traditionellt uppfattats som väldigt generöst i termer av att acceptera ett stort inflöde av flyktingar och migranter och underlättat för dem att bli naturaliserade (Stokes-Dupass 2017). Det kan antas att det har funnits en beredskap att vara inkluderande gentemot invandrare generellt sett. Den nuvarande migrationskrisen har dock skapat press på stater som leder till konkurrerande krafter. Stater pressas till att bidra med humanitärt stöd samtidigt som

¹ Om det finns illegala flyktingar/människor kan ifrågasättas, här refererar jag enbart enligt källan

de ska beskydda och säkerhetisera sina gränser. Stoke-Dupass undersöker den senaste ökningen i antimigrationslagstiftning och restriktiv socialpolitik i nationsstater som är designerad för att säkra gränser och begränsa invandring. Stoke-Dupass argumenterar för att dessa åtgärder vidgar klyftan av rättigheterna mellan medborgare och främlingar (engelska: "aliens"). Hon påstår också att trenden leder till att flyktingar blir mest sårbara bland icke-medborgare i de europeiska samhällena och att det blir allt svårare för dem att ens nå upp till permanent uppehållstillstånd. Det lägger ytterliga hinder för den senare vägen till naturalisation och medborgarskap (Stokes-Dupass 2017).

Kort efter det så kallade EU-Turkiet avtalet slöts, gjordes ytterligare regleringar för att inskränka inflödet av flyktingar i Sverige på nationell nivå med den så kallade migrationsuppörelsen. Den svenska regeringen kom tillsammans med Moderaterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna den 23:e oktober 2015 och beslöt en tidsbegränsad lagändring som ska gälla under tre år, där tillfälliga uppehållstillstånd är en huvudregel för alla flyktingar med undantag av ensamkommande barn, barnfamiljer och kvotflyktingar. Några andra viktiga beslut i migrationsöverenskommelsen är exempelvis att kvotflyktingar ska begränsas till 1900 människor som utses av UNHCR (som är Förenta Nationernas flyktingorgan) och som ska vidarebosättas i Sverige genom avtal. Antal kvotflyktingar föreslås öka successivt till 5000 per år, samtidigt som regeringen begärde att 120 000 asylsökande omfördelas inom EU. Den 24:e november 2015 presenterade regeringen (den här gången utan de andra partier) ytterligare nya lagförslag på åtgärder för att skapa det som kallades för "andrum för svenskt flyktingmottagande". Målet var att anpassa flyktingmottagandet till EU:s miniminivå och kraftigt minska antalet uppehållstillstånd som beviljas för asylsökande. Även dessa regler ska gälla i tre år. Bland annat begränsades permanent uppehållstillstånd ännu mer, så att tillfälliga uppehållstillstånd ska vara huvudregel med undantag av kvotflyktingar (undantagen gäller alltså inte längre för barnfamiljer och ensamkommande barn). Dessutom begränsades rätten till anhöriginvandring kraftigt och alternativt skyddsbehövande med tillfälliga uppehållstillstånd har inte längre rätt till familjeåterförening (migrationsinfo.se 2016).

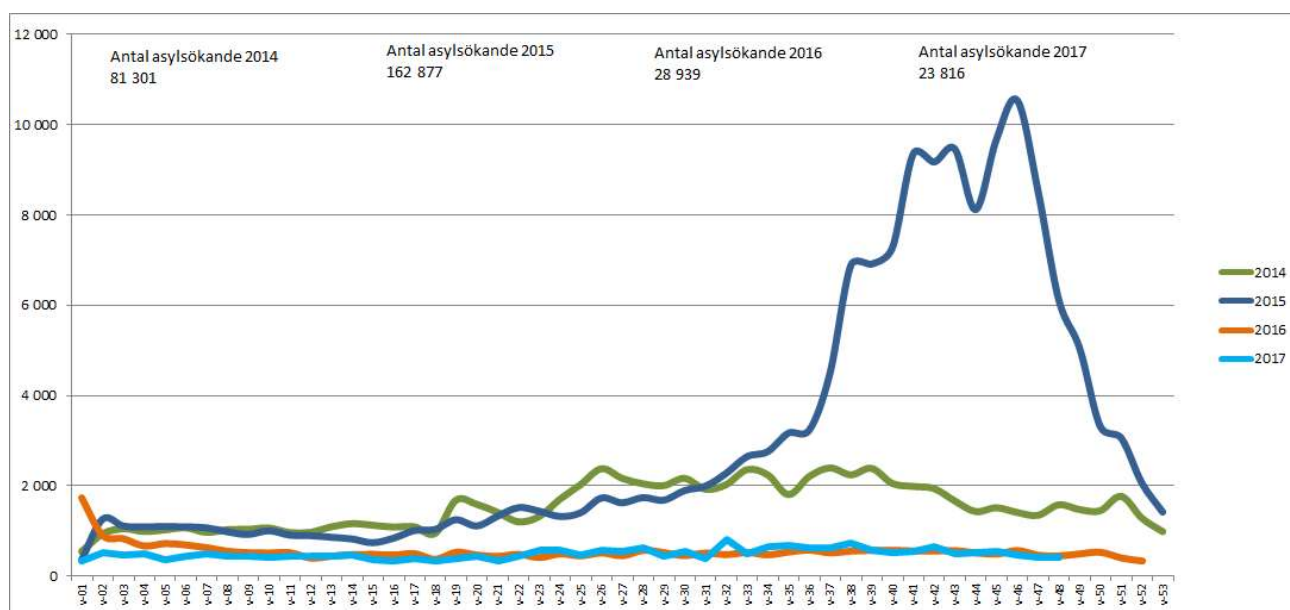
Ensamkommande barn är enligt Förenta Nationernas definition barn under 18 år som separerats från båda föräldrarna eller deras före detta legala vårdhavare (Unicef 2017). Av 2199 ensamkommande barn som sökte asyl i Sverige under året 2016, var 61 yngre än 7 år, 170 mellan 7 och 12 år och 932 mellan 13 och 15 år. Av sammanlagt 2199 barn var det 435 flickor och 1764 pojkar som kom till Sverige (migrationsverket.se 2017)

Tabell 1: Inkomna ansökningar om asyl rörande ensamkommande barn, 2016, källa: migrationsverket.se

Ålder/Age	Flickor // Girls	Pojkar // Boys	Totalt
0-6 år	30	31	61
7-12 år	64	126	190
13-15 år	179	753	932
16-17 år	162	854	1 016
Totalt	435	1 764	2 199

Antal flyktingar som idag når Europeiska Unionen har minskat kraftigt. Mellan januari 2017 och 31 oktober 2017 anlände 24 100 flyktingar i Grekland. Jämförelsevis var det 169 790 under 2016. Det står för en reducering av 85 %. Totalt anlände 157 400 flyktingar till Italien, Spanien, Grekland och Cypern. I motsats till det anlände 3,6 miljoner människor i Turkiet (varav 3,3 miljoner från Syrien) och 1,8 miljoner i Ukraina under 2017 (UNHCR 2017). Om man jämför antal asylsökande på svensk nationell nivå så har under 2015 sökt 162 877 personer asyl, året 2016 sökte 28 939 personer asyl som står för en 85 % minskning och 2017 sökte fram tills november 23 816 personer asyl (migrationsverket.se 2017). I Sverige beslutades även införing av ID-kontroller från och med 4:e januari 2016 trots lagrådets skarpa kritik (migrationsverket.se 2016).

Diagram 1: Antal asylsökande i Sverige, åren 2014 – 2017, källa: migrationsverket.se

1.1.2 Terrorkrisen och terrorkrisens säkerhetsisering

”En del ställer sig frågan om attentaten nu blivit så vanliga att vi har kommit till ett nytt normalläge. När man promenerar i någon av Europas större städer ska man vara beredd på att något fordon när som helst kan svänga upp på gångbanan för att döda så många som möjligt. Man ska vara mentalt redo för att någon när som helst kan slita fram en kniv och börja hugga omkring sig. Nej säger jag, nej, nej! (Andreas Norlén (M), Debatt om våldsbejakande extremism, 07/06/2017)”

Amnesty International tar som utgångspunkt för sin rapport bland annat de legislativa förändringar som de europeiska länderna har genomfört efter olika terrorattentat som utfördes mellan 2015 och 2016 (Amnesty International 2017a).

Terrorattackerna i Europa i tidsram från januari 2015 tills april 2017:

- Mellan den 7:e och 9:e januari 2015 attackerades den satiriska tidningsbyrån Charlie Hebdo och en kosherbutik i Paris; 17 människor dödades i attentatet.
- Mellan den 14:e och 15:e februari 2015 dödades 2 civilister och 5 poliser skadades under en demonstration som hölls i Köpenhamn i solidaritet med offren av parisattacken.
- Den 13:e november 2015 avled 130 människor under en attack i Paris varav 89 på Bataclan teater under en konsert.
- Den 22:e mars 2016 dödades 32 människor och 300 skadades på Bryssels flygplats och på en tunnelbanestation på grund av ett självmordsattentat.
- Den 14:e juli 2016 körde en attentatsman över fotgängare i Nice, och dödade 86 människor samt skadade över 400.
- Den 19:e december 2016 kördes en långtradare in till en människomängd på en julmarknad i Berlin; 12 människor avled och över 50 skadades.
- Inte med i rapporten då den publicerades i januari 2017 är lastbilsattentatet den 7:e april 2017 där en lastbil körde på människor längs Drottninggatans gågatudel i Stockholm. Som följd avled 5 personer och flera skadades.

Amnesty International nämner att en av de mest alarmerande säkerhetsiseringsåtgärderna som görs idag är lagstiftning som besluts i undantagstillstånd och att makt som är till för att vara exceptionell i akuta hotsituationer blir ett alltmer permanent drag i den nationella lagstiftningen av de europeiska medlemsländerna. Parlament i hela Europa antar lagar och policys i snabbspårprocesser som leder till att det finns allt mindre tid för att överväga processernas

påverkan på mänskliga rättigheter eller en bredare reflektion över hur Europa sjunker allt djupare i ett tillstånd av stark och permanent säkerhetsisering (Amnesty International 2017a).

Vad många efterfrågade var lugn och att politiken inte skulle dra förhastade slutsatser eller agera i affekt. Vad som har skett är tvärtom. Så gott som vartenda politiskt parti har tävlat om att verka allra mest handlingskraftigt och slängt fram ogenomtänkta förslag som bryter både mot grundlagen och mot mänskliga rättigheter. (Linda Snecker (V), webb-tv debatt om attentatet i Stockholm, 28/04/2017)

Även om Sverige inte har ett officiellt undantagstillstånd anser fredsforskaren Wilhelm Agrell att ”vi” i Sverige, ”nu bygger och befäster ett samhälle vi egentligen inte vill ha”. Ett samhälle där ett permanent undantagstillstånd råder. Han refererar bland annat till den svenska regeringens beslut att höja hotskalan den 19 november 2015 efter attacken i Paris (Agrell, 2015).

Andra åtgärder som diskuteras i Amnestys rapport är exempelvis legalitetens princip. Det påstås att det inte finns en enhetlig konsensus av terrorismens definition som term och att olika stater och internationella aktörer har gjort varsin egen definition som har lett till en oklar bild av vad som utgör terrorism (Amnesty International 2017a). Amnesty anser att den bredda konstitutionen av vad terrorismen betyder leder till att många olika slags människor och kriminella handlingar kan falla under denna kategori och därmed leder till oberättigad övervakning av individer som faller inom den vida kategoriseringen av ”radikaliserade” eller ”extremistiska” grupper (Amnesty International 2017).

A terrorist is someone who has a bomb but doesn't have an air force (okänd, redogjort i Karlsson 2017, s. 411).

Enligt Karlsson finns det omkring 200 definitioner av terrorism med den enda gemensamheten att alla definitioner innehåller våld eller hot om att använda våld. Enligt honom är det även svårt att använda data för att visa statistik på terrorism på grund av det metodologiska problemet att resultatet förändras beroende på vilken data som används för att definiera objektet. Siffrorna kommer därför bara återspegla de valda kriterierna för terrorism och inte verkligheten. Om man exempelvis studerar USA:s utrikesdepartements officiella statistik om terrorism ser man att antalet döda och skadade ökar dramatiskt under åren 2001 (USA:s invasion av Afghanistan) och 2003 (USA:s och Storbritanniens invasion av Irak).

Det beror på att allt motstånd mot den västliga ockupationen klassificeras som terrorism. Skulle oppositionen istället klassificerats som gerillasoldater skulle det inte kunna redovisas i terrorstatistiken och antal offer skulle vara på samma nivå som åren 1972 - 2003 eller lägre

(Karlsson 2017). Han resonerar att man ur ett kritiskt perspektiv inte kan studera terrorism neutralt utan att en sådan studie snarare är politisk och att, ”de kriterier som konstituerar terrorism skapar en säkerhetsisering av terrorism”. Det händer genom att man gör fler och fler grupper till terrorgrupper, som tidigare betraktades som laglig uppgörelse eller gerilla. Det innebär enligt Karlsson att det inte är fler terrorhandlingar idag än förr, utan att fler handlingar ses som sådana och därmed förstärker uppfattningen om terrorism som ett globalt hot. (Karlsson 2017, s. 422)

Säkerhetsisering, som på engelska också kallas för ”speech act” eller ”securitization” är en process som innebär att incidenter som innan har definierats som kriminella handlingar eller motståndaraktioner har flyttats från den politiska nivån till den säkerhetspolitiska och därmed omdefinierats. Genom att medvetet konstruera diskursen kring ett säkerhetsproblem finns det fördefinierade förståelser och lösningar för problemet som exempelvis är militära och genom att acceptera olika händelser som terrorism och föra en diskurs kring exempelvis nationell hot har frågan därmed säkerhetsiserats (Karlsson 2017).

Det kan, med utgångspunkt i ett kritiskt perspektiv, förstås som en medvetet konstruerad diskurs kring problemet som innebär en förförståelse för hur man ska hantera och umgås med sådana händelser samt hur man ska förstå dem. Karlsson anser att den terrorism som fanns innan 11 september 2001 inte ansågs som ett globalt säkerhetspolitiskt problem. Karlsson redogör för att Bush på kvällen den 11 september skrev i sin dagbok: ”The Pearl Harbor of the 21st century took place today”, och att man kan tolka detta påstående som att en ny fiende i klass med sovjetunionen har definierats. Det dröjde inte länge innan kriget som utropades sedan kallades ”krig mot terrorism” och lyftes upp på en säkerhetspolitisk nivå genom att implicera att inte enbart USA angreps utan hela den fria världen. Att hela den fria världen attackeras innebär att ”vårt” sätt att leva måste försvaras. Även den svenska regeringen manade till en tyst minut för offren från 9/11 vilket Karlsson anser som unikt. Han ifrågasätter varför det inte hölls en tyst minut för de miljontals människor som dog på grund av invasionen av Irak (Karlsson 2017, s. 424)

Det är en väldigt intressant diskussion som jag vill knyta till den diskussion som uppkom även efter de attackerna under de senaste två åren i Europa. Många europeiska länder har uttryckt lojalitet och hållit en tyst minut för europeiska offer av terrordåd medan man inte hörde någonting om hundratals offer som dog i andra länder utanför de europeiska gränserna, som till exempel efter Boko Harams attacker i Nigeria som eller attackerna på moskéer i Egypten. Det är ett sätt att skapa ett kollektivt ”vi” och därmed stänger ut ”de andra”.

1.1.3 Syfte

Det övergripande syftet med uppsatsen är att kartlägga hur inkludering och exkludering ”görs” i den svenska regeringens och riksdagens säkerhetsdiskurs i relation till migrations- och terrorkrisen under åren 2015 till 2017. Med den tidigare forskningen jag presenterar vill jag stödja min tes att det kan finnas en fördel med att betrakta båda kriser ihop istället för åtskilda från varandra. Säkerhetsdiskursen valdes framförallt på grund av den pågående säkerhetiseringsprocessen som påstås² pågå i de europeiska länderna.

1.1.4 Om den barbariska migranten

Enligt Amnesty International har myndigheter i flera EU-medlemsländer satt terrorismens hot i kontext med den pågående migrationskrisen och framställt de människor som flyr krig och våld för att söka fristad i Europa, som potentiellt hot för den nationella säkerheten (Amnesty International 2017a).

Nail skriver att migrationskrisen i Europa inte längre kan bli förstått utan att stå i kontext med det han kallar den europeiska terrorkrisen som tog sin början efter attackerna i Paris den 13 november 2015. Han argumenterar för att båda kriserna aldrig har kunnat separeras ur en nationalistisk synpunkt. Det som hände efter Parisattackerna är att den implicita responsen på migrationskrisen har blivit explicit i den formen av att varje flykting anses som potentiell terrorist och vice versa. Det har lett till att bilden av flyktingen och bilden av terroristen har blivit varsin dubbelgångare. Varje migrant anses som en potentiell terrorist som gömmer sig i floden av flyktingar och varje terrorist anses som migrant som vill ta sig in på europeiskt territorium vid varje möjlig tidpunkt. Även om Parisattackerna utfördes av europeiska medborgare skylls på dåligt gränsskydd och migrantinflöde som orsaken till attackerna. I Nails resonemang har bilden av flyktingen och bilden av terroristen blivit en och densamma redan efter den 11 september 2001 och anledningen för det är nationalstatens dubbla kris. Krisen har enligt Nail två orsaker som för det första är den liberala tanken om universella mänskliga rättigheter för alla och för det andra nationsstaternas oförmåga att eliminera terroristorganisationer. Jag vill framförallt koncentrera mig på den första faktorn som Nail argumenterar för. Han anser att medborgarskap och rättslig jämlikhet är de koncepten genom vilka liberala demokratier och nationsstater förstår mänskliga rättigheter, men ifrågasätter vad det betyder för de 15 till 20 procent av migranter (exemplet USA) som inte har samma rättigheter som nationella medborgare. Enligt Nail lever dessa människor under en permanent

² enligt Amnesty Internationals rapport

strukturell ojämlikhet som exempelvis brist på rösträtt, hot om utvisning och andra specifika ojämlikheter beroende på deras status (Nail 2016).

Nail definierar inte termen "status" närmare, men själv tänker jag mig att man i Sveriges fall kan nämna olika status som exempelvis "asylsökande med/utan skyddsbehov", "migrant med permanent/tillfälligt uppehållstillstånd", "europeisk immigrant som är/inte är folkbokförd i Sverige", med mera. Att det finns faktiska skillnader på vilka rättigheter dessa migranter med olika status får åtnjuta i Sverige är inte svårt att förstå och det är lätt att följa hans resonemang att det finns en krock med den liberala synen om människors lika värde och rättigheter. Jag kommer närmare redogöra för detta koncept under punkt 2.3.

Nail anser att migrationskrisen och terrorkrisen har blivit dominanta politiska metaforer genom vilka västliga nationsstater uttrycker sina interna kriser. Men det är inte på grund av att migration och terrorism är detsamma, utan på grund av att de är så olika som två olika poler av nationsstatens kris. På ena sidan pressar migranten och flyktingen nationsstaten alltmer till en större social inkludering, fri rörlighet, kosmopolitisk rätt och gästfrihet. Det har som följd att nationsstaten når en gräns där en komplex heterogenitet, mobilitet och autonomi inte längre kan upprätthållas då nationsstaten förbli bunden till fasta former av territorium, nationell identitet och staten. På andra sidan pressas nationsstaten av terrorattacker och terroristiska organisationer mot exkludering, begränsad rörlighet, religiös och etnisk extremism och xenofobi. Som exempel nämner Nail Al Quaida och ISIS som själv baseras på en sorts hyper-nationalism men också genom terrorattacker har åstadkommit att västliga nationsstater adapterar säkerhetsåtgärder som är alltmer utestängande och nationalistiska för de som inte är medborgare. Kort sagt leder det till att västliga stater och liberala demokratier visar allt flera drag av auktoritära stater med gällande krigsrätt, som man ser på exemplet Frankrike med sitt långvariga undantagstillstånd, samt sin utplacering av tusentals militärer på franska gator efter Parisattackerna. Nail beskriver att den pågående politiska anti-immigrant retoriken som sprids genom de europeiska länderna leder till att immigranter barbariseras. Han påstår att det alltid har funnits migration så länge som mänskligheten har funnits och att den europeiska krisen inte har uppstått på grund av det stora migrationsflödet men på grund av att Europeiska Unionen skapar krisen själv. Den *sanna* krisen är enligt honom att det inte är möjligt att ha anspråk på att vara en liberal demokrati som baseras på alla människors lika värde och fakta att vissa rättigheter är limiterade till territoriella, politiska, legala och ekonomiska gränser. Europa motsätter sig global migration och modellerar sina immigrations-policys likt det romerska riket som förr i tiden försökte skydda sig mot strömmar av så kallade barbarer. Denna pågående

likställning mellan migranter och barbarer leder till den falska ekvationen att migranter är potentiella terrorister och därför ett hot mot västliga civilisationer (Nail 2016).

En stor anledning till att jag presenterar Nails forskning är för att visa att migrationskrisen och terrorkrisen inte är de enda möjliga "sanningarna" i sammanhanget. Tvärtom kan det visa sig vara andra problem (som den nämnda interna krisen) som gömmer sig bakom fasaden av dessa två kriser. Med det vill jag inte låta Nail göra anspråk på sanningen, utan visa att "bilden av verkligheten" kan förskjutas (eller bättre uttryckt: konstrueras på olika sätt) beroende på genom vilken lins man betraktar händelser. Vilken sanning som allmänt erkänns som verklighet kan ha stora konsekvenser för bland annat hur inkludering och exkludering "görs".

1.1.5 Forskningsfrågor

- Vilka tecken kan identifieras som diskursens nodalpunkter?
- Hur "görs" inkludering och exkludering genom dessa nodalpunkter?

1.2 Disposition

I uppsatsens andra kapitel redogörs för inkluderingens och exkluderingens operationaliseringar. I kapitel tre presenteras uppsatsens teoretiska och metodologiska utgångspunkt i Laclaus och Mouffes diskursteori som grundar sig i den ontologiska utgångspunkten att verkligheten är socialt konstruerad. Vidare diskuteras datainsamling, materialurval, avgränsningar och hur diskursteorin appliceras på det utvalda empiriska materialet i kapitel tre. Kapitel fyra innehåller en redovisning av resultatet och analysen av det utvalda materialet och i det avslutande kapitel fem presenteras en avslutande diskussion och reflexion.

2 Om inkludering och exkludering

För att kunna kartlägga inkludering och exkludering behövs en operationalisering av de teoretiska begreppen. Jag mäter inkludering med hur ”vi” konstrueras i diskursen och exkludering genom hur ”de andra” konstrueras i diskursen. För att fånga dessa gruppbildningsprocesser använder jag mig av tidigare forskning och teoretiker som har teoretiserat hur ”vi” och ”de andra” bildas i och mellan samhällen. Till användning kommer dessa operationaliseringar i analysen av det empiriska materialet. Under punkt 2.1 redogörs för Carl Schmitts teori om ”vi och de andra” i termer av ”vän och fiende”. Under punkt 2.2 beskrivs Huntingtons teori om civilisationernas kamp som uttrycks i ”väst och islam” och som går ut på Schmitts resonemang om två motpoliga grupper som har en ”vän och fiende”-relation till varandra. Trots att Huntington inte passar in i en klassisk diskursanalys, används hans teori i detta arbete för att kunna peka ut kulturbaserad gruppbildning som leder till inkludering och exkludering. Under punkt 2.3 ses närmare på Mouffes teori om den liberala paradoxen, som tar sin utgångspunkt i Schmitts förnekande av mänsklig jämlikhet och hur ”vi och de andra” kan förstås i termer av ”medborgare och främlingar”. Sist i kapitlet redogörs för Mouffes tolkning och vidareutveckling av Schmitts ”vän och fiende”-begrepp. Hon utvecklar istället en teori om motståndarpositioner som kan delas in i ”antagonistiska” och ”agonistiska” motståndare.

2.1 ”Vi och de andra” som ”vän och fiende”

Om man utgår ifrån att det finns en speciell distinktion i moralen som är mellan gott och ont, att estetik kan kategoriseras i vacker och ful, att ekonomi är antingen lönsam eller olönsam, så är frågan om det också finns två speciella åtskillnader som man kan använda som enkla kategorier för det politiska för att bäst beskriva vad politik består av. Enligt Schmitt kan det politiska och dessa motiv och handlingar reduceras till de mellan vän och fiende (Schmitt 1931).

2.2 ”Vi och de andra” som ”väst och islam”

Huntington utgår ifrån att världen efter det kalla kriget för första gången har blivit flerpolig och uppdelad på ett flertal civilisationer, samt att konflikt, splittringar och sammanhållningar nuförtiden skapas utifrån kultur och kulturtillhörighet som i regel sammanfaller med de olika civilisationernas identitet. Enligt detta resonemang är civilisation det vidaste kulturbegreppet. (Huntington 1996, s. 48). Han påstår att skillnader mellan folken efter det kalla krigets slut inte längre är ideologiska, politiska eller ekonomiska utan att de är kulturella. Enligt Huntington är den mest fundamentala frågan för människan: ”Vilka är vi?”. Människor använder politiken bland annat som definition på sin identitet för att besvara frågan med vilka vi är genom att

definiera, ”vilka vi inte är och vilka vi är emot.” (Huntington 1996, s. 20). Han menar att de politiska spänningar som fanns mellan blocken/supermakterna under kalla kriget i vår nuvarande epok har ersatts av spänningar mellan civilisationer, det vill säga olika konflikter som uppstår mellan etniska grupper och som har sitt ursprung i olika kulturer. Kultur beskrivs i detta sammanhang som en både söndrande och enade kraft (Huntington 1996). Enligt Huntington har relationen mellan kristendom och islam alltid präglats av att, ”bägge har varit den andras ”andra”.” (Huntington 1996, s. 272) och att denna djupa och ständiga konflikt är mycket allvarligare än den i jämförelse flyktiga och ytliga konflikten mellan den liberala demokratin och marxismen-leninismen. Anledning till den är inget kortvarigt fenomen utan att dessa två civilisationer grundar sig på två olika religioner. Slutet av kalla kriget har bara intensifierat den befintliga antagonismen mellan ”väst” och ”islam”. Huntington sammanfattar:

Västs grundläggande problem är inte islamsk fundamentalism. Det är islam, en annorlunda civilisation vars människor är övertygade om sin kulturs överlägsenhet och som är helt besatta av sin maktlöshet. Islams problem är inte CIA eller USA:s försvarsdepartement, utan det är väst, en annorlunda civilisation där människorna är övertygade om att deras kultur är universell och tror att deras överlägsna, om en minskande, makt ger dem i uppdrag att sprida sin kultur över hela världen. Det här är huvudingredienserna i konflikten mellan islam och väst (Huntington 1996, s. 284)

Huntington går även så långt att han påstår att vi kan betrakta tänkandet i termer av två, det vill säga ”vi” och ”de andra”, som två olika världar som uppstår trots att man efter alla stora konflikter, som exempelvis kalla krigets slut, hade förväntan på en enad värld. Han redogör själv precis som Schmitt för åtskillnaden mellan ”vän” och ”fiende” och styrker sina motpoliga ”kategorier av två” med argumentet att även forskningen tolkar världen hela tiden genom att skapa en världsbild utifrån två motsättningar som exempelvis ”Orienten” och ”Occidenten”, ”nord” och ”syd”, ”centrum” och ”periferi” (Huntington 1996).

Huntington reproducerar alltså Schmitts kategoritänkande av två motpoliga kategorier som står för ”vän” och ”fiende” och synonymt kan betraktas som ”vi” och ”de andra”. Han, i motsats till Schmitt, specialiserar sig inte enbart på det politiska utan också på kulturell antagonism som uttrycker sig i en konflikt mellan västvärlden och islam.

Nail anser att konceptionen av den barbariska migranten (som redogjort under punkt 1.1.3) först har populariserats av USA och har haft inflytande på hur flyktingar mottas i Europa på senare tid. Han anser att det är Huntingtons verk och hans beskrivningar av exempelvis mexikanska immigranter som invaderar Amerika som har skapat den bilden av migranten vi

har idag³ (Nail 2014 redogjort i Nail 2016). Nail riktar alltså kritik mot Huntington för konstruktionen av ”vi” och ”de andra” i termer av ”väst” och ”islam”, och lägger ansvaret för att denna indelning finns idag delvis på Huntington själv. Trots att denna uppsats använder sig av Huntingtons teori med målet att visa en av de skarpaste polariseringar av ”vi” och ”de andra”, vill jag som författare av uppsatsen distansera mig från den. Att en konstitution av ”vi” och ”de andra” finns baserat på kulturella skillnader anser dock även andra forskare, som exempelvis Stefan Jonsson. Enligt honom är det paradoxalt att en värld som blir alltmer homogen och enas i en global kultur, samtidigt spricker sönder i en rad småkulturer och ”ett virrvarr av etniska, kulturella och nationella enheter som ligger i fejd med varandra” (Jonsson 1993, s. 205). Det är speciellt fallet när det handlar om oförståelsen mellan väst och islam. Det Jonsson framhäver är att väst har en social skiktning (som jag synonymt vill kalla för gruppbildning) som skapar tre klassar. Invandrare, flyktingar och gästarbetare sorteras utan undantag in i den tredje klassen som inte har tillgång till samma fri- och rättigheter som de andra klasserna får åtnjuta (Jonsson 1993). Det skapar en bra övergång till nästa indelning av ”vi” och ”de andra” som medborgare och främlingar.

2.3 ”Vi och de andra” som ”medborgare och främlingar”

I undersökningen av den så kallade *liberala paradoxen* tar Chantal Mouffe som utgångspunkt Carl Schmitts förnekande av att en generell mänsklig jämlikhet kan vara fundamentet för en stat eller vilken regeringsform som helst. Liberalismens idé om mänsklig jämlikhet är en icke-politisk form och istället en liberalistisk humanitär etik (Schmitt 1985, s. 13 redogjort i Mouffe 2013a, s. 168). Enligt Mouffe måste man skilja mellan den liberala konceptionen av jämlikhet och den demokratiska konceptionen av jämlikhet. Den liberala synen förutsätter att varje person som person automatiskt är lika mycket värd som vilken annan person som helst, medan den demokratiska synen kräver möjligheten att skilja mellan vem som tillhör demos och vem som är på utsidan av demos. Just på grund av denna åtskiljning kan den demokratiska synen inte existera utan den nödvändiga relationen till ojämlikhet. Chantal Mouffe anser det som viktigt att framhäva att demokrati bygger på grundprincipen av demos och folket, inte på mänsklighet och jämlikhet mellan alla och drar således en gräns mellan ”vi” och ”de andra” (Mouffe 2013a).

Enligt detta resonemang är det alltså viktigt att åtskilja medborgare från ”främlingar” för att komma åt den nödvändiga relationen av ojämlikhet inom en demokratisk stat. Här är det, i

³ Som ytterligare exempel på hur USA konstituerar bilden av den barbariska flyktingen/migranten nämner han Donald Trumps xenofobiska uttalande 2015 om ”migranter som våldtäktsmän och mördare”, eller amerikanska medias beskrivning av flyktingbarn som ”tillströmmning av farliga farvatten i form av en flod” (engelska: *influx of dangerous warers in the form of a ”flood”*) som bara bekräftar bilden av den barbariska immigranten som invaderar och hotar USA (Nail 2014 redogjort i Nail 2016).

motsats till Huntingtons teori om en kulturbaserad antagonism av väst och islam, det nationella medborgarskapet som skapar inkludering eller exkludering. Att medborgarskap är en avgörande faktor för tillhörighet beskriver även Mitander. Medborgarskap handlar om makt och olika maktrelationer som genom sin kategoriserande effekt kan ge tillgång till inflytande och resurser för några människor medan andra blir exkluderade (Mitander 2015). Det passar även till Nails resonemang (som jag redogjorde för under punkt 1.1.3) om att de europeiska länderna måste välja mellan att vara liberala demokratier som strävar efter kosmopolitiska mänskliga rättigheter och fokuset på att vara starka nationsstater, samt en av hans slutsatser att migranter lever under en permanent strukturell ojämlikhet på grund av sin lägre status i nationsstaten.

På tal om inkludering och exkludering kan blicken lyftas från det formella medborgarskapet som är knutet till en nation och istället riktas på andra former av medborgarskap, exempelvis EU-medborgarskap. Seyla Benhabib påstår att EU-medborgarskap skapar nya former av ”vi” och ”de andra”:

I takt med att unionsmedborgarskapet utvecklas uppstår det skillnader i varje medlemsland mellan dem som är utlänningar och medborgare i tredje land och dem som är utländska medborgare men också medborgare i ett EU-land. Det växer fram en tvåskiktad utlänningsstatus [...] (Benhabib 2004a, s 203)

I enlighet med detta resonemang skapas det fler nivåer av jämlikhet och ojämlikhet än i Mouffes analys. Det finns inte bara folket på insidan och ”främlingar” på utsidan av demos utan flera nivåer av inkludering och exkludering bland främlingarna som kan ha olika möjligheter att tillägna sig inflytande och resurser i samhället.

2.4 ”Vi och de andra” som antagonistiska eller agonistiska motståndare

”Strävan efter en värld bortom distinktionen mellan vi och de bygger på falska premisser som leder oss till att förbise de verkliga utmaningar som den demokratiska politiken står inför.” (Mouffe 2008, s. 10)

Chantal Mouffe tar i sitt resonemang om antagonism och agonism Carl Schmitt som utgångspunkt, men istället för hans uppfattning att demokrati behöver ett homogent demos bygger hon vidare hans resonemang om vän och fiende med en bakgrund i den demokratiska pluralismen. Att tänka på ”vi” och ”de andra” är för henne en förutsättning för att skapa kollektiva identiteter, ett ”vi” kan enligt detta resonemang inte existera utan att avgränsa vem som inte räknas in i denna definition. Största skillnaden jämfört med Schmitt är dock att Mouffe inte utgår ifrån att det måste resultera i en ”vän och fiende”-relation som har en antagonistisk

karaktär. Däremot hänger hotet att klyftan mellan ”vi” och ”de andra” kan bli antagonistisk som ett damoklessvärd över relationen. Antagonism är en ständigt närvarande möjlighet som när som helst kan ersätta agonism så snart ”dem”-gruppen uppfattas hota ”vi”-gruppens identitet, oavsett om klyftan är av religiöst, etniskt, ekonomiskt eller annat slag (Mouffe 2008, s. 23). Men det finns en annan möjlighet, nämligen att tämja relationen till en av motståndarna som erkänner sina opponenter som legitima. Denna relation kan kallas för agonism och denna motståndarmodell är konstitutiv för demokratin då demokratins uppgift är att omvandla antagonism till agonism (Mouffe 2008).

Vad som står på spel i den agonistiska kampen är däremot själva den maktkonfiguration kring vilken ett givet samhälle är strukturerat: det är en kamp mellan motsatta projekt för hegemoni som aldrig kan förlikas på rationell väg. (Mouffe 2008, s. 28)

Jag vill framhäva att dessa fyra redovisade operationaliseringar används i denna uppsats som lins för att se inkludering och exkludering. Dessa är dock enbart fyra bland många sätt att hitta ”vi” och ”de andra” i ett empiriskt material. Genom att tydligt redovisa fyra operationaliseringar, vill jag även klarlägga vilka andra former av inkludering och exkludering inte berörs i uppsatsen.

3 Metod

Teoretiskt och metodologiskt använder jag mig av ett diskursanalytiskt perspektiv och närmare bestämt en poststrukturalistisk diskursanalys som också är känd under benämningen diskursteori. Under punkt 3.1 går jag igenom en mer allmän förståelse av diskurser och maktkritisk analys så som präglad av poststrukturalisten Michel Foucault. Under punkt 3.2 redogörs för Laclaus och Mouffes diskursteori som uppsatsens analys använder som metod och teori. Under punkt 3.3 beskrivs datainsamling, material, avgränsningar och hur diskursteorin appliceras på det konkreta materialet.

3.1 Diskurser

Termens lingvistiska rötter grundas i det latinska ”discurrere” eller ”discursus” och i den filosofiska pragmatismen användes uttrycket ”ett universum av diskurser” som kommer väldigt nära dagens definition av termen. Den refererar till länken mellan individuella lingvistiska händelser och kontextberoende meningsattribution. Detta påstående kan simplificeras genom att förtydliga att tecken bara är meningsfulla i kontexten av mer omfattande språkspel. Denna uppsats har målet att genomföra en maktkritisk samhällsanalys, det vill säga en analys som kartlägger maktförhållanden i samhället (Winther Jørgensen & Phillips 2000), så som den präglades i den franska poststrukturalismen efter 1950-talet, speciellt av Michel Foucault. (Keller 2013).

Foucaults arbeten har varit avgörande för utvecklingen av olika teorier som kan grupperas under termen ”diskursteori”. Hans arbeten kan inte ses som en stor generell teori eller ett system av idéer utan som en bredd variation av subjekt och det är svårt att kategorisera honom som historiker, filosof, psykolog eller kritisk teoretiker.

All my books ... are little tool boxes ... if people want to open them, to use this sentence or that idea as a screwdriver or spanner to short-circuit, discredit or smash systems of power, including eventually those from which my books have emerged ... so much the better (Patton 1979, s. 115 refererad i Mills 1997).

I enlighet med detta resonemang är begreppet diskurs inte rotat i ett stort system av genomarbetat teoretiska idéer utan enbart ett element i Foucaults arbeten (Mills 1997). Foucault för bort diskursernas koncept från sina lingvistiska rötter (förståelsen att diskurser handlar om språk eller grammatik) och flyttar begreppet närmare konceptionen av discipliner. Ordet discipliner används här på två olika sätt, å ena sidan menas vetenskapliga discipliner (vetenskapsgrenar) som exempelvis medicin, sociologi, psykiatri, osv. och å andra sidan

hänvisas till disciplinära institutioner av social kontroll som exempelvis skola, fängelse, sjukhus, osv. Det betyder att Foucaults idé om diskurser visar historiskt specifika relationer mellan discipliner (som definieras som kunskapsbank⁴) och disciplinära praktiker (former av social kontroll och sociala möjligheter) (Mc Houl & Grace 1995, s.26). Foucault undrade till exempel varför olika vetenskapsgrenar som medicin och nationalekonomi framstår som skilda vetenskapliga områden och menar att det är väsentligt att det i varje område finns, ”ett spel av skillnader, avvikelser, substitutioner och förvandlingar” som bildar diskursiva formationer (Nilsson 2008, s. 54). När man tänker på diskurser är det viktigt att ta hänsyn till faktorerna *sanning, makt* och *vetande*. Sanning är något som samhällen arbetar för att producera istället för något som dyker upp på ett transcendent sätt. Enligt Foucault är just arbetet som människor utför för att exkludera speciella former av kunskap från beaktandet det som blir ”sanningen”. I den medicinska diskursen är det exempelvis så att man arbetar för att alternativa behandlingar av sjukdomar anses som underlägsna och inte får samma status som den klassiska medicinska vetenskapsgrenen. Som resonemang kan man anse att diskurser inte existerar i ett vakuum, utan är i fortlöpande konflikt med andra diskurser om att ha anspråk på sanningen (Mills 1997). Ett resonemang som kan tas med från Foucaults arbeten med termen är alltså att sanningen ”görs” inom poststrukturalismen och att den inte existerar oberoende av oss människor.

3.2 Diskursteori

Den diskursteori som ska användas i denna uppsats grundades av Laclau och Mouffe, i boken med originaltiteln, ”Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics” som publicerades först 1985, och byggs på såväl poststrukturalism som marxism. Enligt teorin bildas diskursen genom utkristallisering av privilegierade tecken, som kallas för *nodalpunkter*. Omkring nodalpunkter ordnas tecken som får sina betydelser från nodalpunkten. Ett exempel i den medicinska diskursen är att tecknen ”symtom”, ”vävnad” och ”skalpell” får mening genom ordningen kring termen ”kropp” som i kontexten är ett privilegierat tecken. Om man undersöker en politisk diskurs kan nodalpunkten exempelvis vara ”demokrati” och i den nationella diskursen är ”folket” en sådan nodalpunkt (Winther Jørgensen & Phillips 2000).

En sådan konstruktion av tecken omkring nodalpunkter kan föreställas grafiskt som ett fisknät där varje tecken är fastställt i relation till de andra tecknen. Därmed etableras diskursen, det vill säga att alla alternativa betydelser av dessa tecken utesluts. En diskurs är alltså ett försök att uppnå entydighet. Det som är på utsidan kallas för ”det konstitutiva yttre” eller ”*det*

⁴ På engelska: ”body of knowledge”

diskursiva fältet” och är alla de meningar och betydelser som tecken har i andra diskurser men som ignoreras i den specifika diskursen just för att skapa den nämnda entydigheten (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 34). Inte alla tecken har i diskursen fått sin slutliga mening, ofta finns fortfarande möjligheten att entydigheten rubbas. Sådana tecken, som är mångtydiga i diskursen, kallar man för ”*element*”. Diskursen försöker ständigt bygga om mångtydiga element till entydiga moment för att uppnå en *tillslutning*; alltså ett stopp för mångtydigheten med resultatet att denna process aldrig helt kan avslutas då det är omöjligt att fixera tecknens betydelse fullständigt. Även nodalpunkter kan vara element genom att de själv inte har mening, utan får sin betydelse genom anordningen av olika tecken i en diskurs. Det för med sig att nodalpunkter i hög grad är öppna för att vara flytande, det vill säga att nodalpunkter är tecken som är oförankrade och därmed öppna för olika betydelsetillskrivningar, vilket har fått namnet ”*flytande signifikanter*” av Laclau och Mouffe (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 35). Det vill säga att olika diskurser kämpar om vilka betydelser som tillskrivs en sådan flytande signifikant. Winther Jørgensen & Phillips förklarar det med hjälp av den medicinska diskursen där nodalpunkten ”kropp” samtidigt är en flytande signifikant, då såväl den klassiskt medicinska diskursen som de konkurrerande diskurserna, som exempelvis den alternativmedicinska diskursen, försöker tillskriva mening åt termen ”kropp” (Winther Jørgensen & Phillips 2000).

3.2.1 Teorin om det sociala

Det som gäller språk och tecken gäller även sociala fenomen. Det vill säga att diskurserna inte enbart försöker skapa entydighet för tecken, utan även i det sociala fältet. De flesta människor ser samhället, de grupper vi underdelar oss i, och de identiteter vi tillskriver oss själva eller varandra, som om de vore verklighet. Men likt tecken kan man inte heller tillskriva samhället fasta entydiga strukturer som är oföränderliga och helt kan fixeras. Diskursanalysens mål är alltså inte att söka efter fastställd verklighet utan hur verkligheten konstrueras så att den blir till en självklar ”sanning” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 40). Här kan man för en bättre förståelse tänka tillbaka på Foucaults sanningsbegrepp.

Det vill säga att språket, som det sociala är tillfälligt fixerat i, är konstituerat på ett sätt som utesluter andra sätt. Genom att forma samhället på ett bestämt sätt finns diskurser som härskar och reproducerar samhället, samtidigt som de utesluter andra diskurser. Just dessa självklara diskurser som är konstituerade på ett sätt så att ett alternativ är oförstållbar kallas för *objektiva*. Det kan dock också finnas strid om olika diskurser genom att olika aktörer försöka främja bestämda diskurser för att inrätta samhället på olika sätt.

Politik förstås inom diskursanalysen på ett brett sätt, nämligen just att människor hela tiden, ”konstituerar det sociala på vissa bestämda sätt som utesluta andra sätt” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 43) exempelvis genom politiska konflikter. Ett till viktigt begrepp inom analysen är *hegemoni*, som befinner sig just i mitten mellan objektivitet och det politiska.

Vågen från politisk konflikt till objektivitet går via hegemoniska interventioner, där alternativa verklighetsuppfattningar undertrycks och en bestämd världsuppfattning framstår som den naturliga (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 44).

Även diskursteorins maktbegrepp har en nära relation till hur Foucault präglade maktbegreppet. Foucault ansåg att varje samhälle och varje epok genom historien hade sina egna speciella makt- och kunskapsregimer som var sanningsproducenter. Det vill säga att det som räknades som sanning i en viss epok är en produkt av olika maktimpregnerade praktiker (Nilsson 2008). Återigen kan man använda resonemanget som nämns ovan, att sanning ”görs” och att den inte finns oberoende av makt.

I Laclaus och Mouffes diskursteori beskrivs objektivitet som avlagrad makt. Skillnaden är att makten har glömts bort, det vill säga att det glömts bort att en alternativ förståelse finns och att omvärlden är politiskt konstruerad (Winther Jørgensen & Phillips 2000).

Sammanfattningsvis kan man säga om diskursteorin att den baseras på att all samhällslighet och all artikulering är möjlig, men inte nödvändig (det vill säga *kontingent*) och att syftet är att genom de möjligheter som stängs ut, länka uppmärksamheten till sociala konsekvenser av den, ”diskursiva struktureringen av det sociala” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 45). Den tuffaste utmaningen för den som genomför en diskursanalys kan vara att ta avstånd från den objektivitet man själv har anammat och att se kontinensen. På grund av min ontologiska grundinställning utgår jag ifrån att det är omöjligt att uppnå neutralitet i en analys, inte ens en maktkritisk analys. Istället för att sträva efter den högsta graden av neutralitet vill jag istället utgå ifrån att det finns viss objektivitet som är oöverstiglig för mig. Istället för att påstå mig kunna vara neutral, vill jag ägna mig åt de maktstrukturer jag kan se. Det var Foucault som påstod att subjekt skapas i diskurser och att det snarare är så att språket talar genom personen än tvärtom (Winther Jørgensen & Phillips 2000). På samma sätt talar säkerligen vissa diskurser genom mig.

3.2.2 Myten om en objektiv totalitet

Samhället är alltid enbart en tillfällig tillslutning som är delvis strukturerad och som aldrig kan bilda en objektiv totalitet, även om det hela tiden produceras och behandlas som sådan. Talet om ”folket” eller ”nationen” avser avgränsa en helhet med objektivt innehåll, men helheten

fortsätter att vara flytande signifikanter och vilket innehåll som tillskrivs dessa kan förändras i olika diskurser eller över tid. Flytande signifikanter som hänvisar till en helhet kallas i diskursteori för *myter* och detta begrepp avser ett ”representationsrum som inte har någon kontinuerlig relation till den dominerande strukturella objektiviteten.” Myten är nödvändig för att vi ska kunna tolka en given situation, något som ska ge mening åt våra handlingar men samtidigt en felaktig uppfattning om verklighetens beskaffenhet. Analysens syfte är att demaskera vilka myter om ”samhället som objektiv realitet som impliceras i tal och andra handlingar” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 47). Ett exempel på myter är hur samhällsteorier skissar verkligheten. Här kritiseras exempelvis marxismens historiematerialism av Laclau och Mouffe, som påstår att olika klasser (det vill säga grupper som är avgränsade) fabriceras av ekonomin. Om mänskligheten vid en viss given tidpunkt identifierar sig i marxistiska klasser, som arbetarklassen exempelvis, betyder det dock inte att samhället objektivt sett utgörs av en arbetarklass, utan att det har skett, ”en tillfällig tillslutning där andra identifikationsmöjligheter, till exempel kön och etnisk bakgrund, har uteslutits.” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 46)

3.2.3 Identitet och gruppbildning

När diskursteorin talar om subjektet menas individen som försätts i specifika positioner. Till subjekt blir människan genom en interpellation av diskurser. Genom att en människa exempelvis är inskriven på ett universitet och sätter sig i en föreläsning och därigenom uppfyller de särskilda förväntningar om hans eller hennes uppförande som förknippas med en student, interPELLERAS människan till en särskild studentidentitet. Subjektpositioner som inte står i strid med andra positioner kallas för resultat av *hegemoniska processer*. Jacques Lacans vidareutveckling av subjektet förespråkar att interpellationen ger individen ett ”omedvetet inre” men trots strävan efter att bli hel förblir subjektet en aldrig färdig struktur. I diskursteorin antar man att individen representeras diskursiv, det vill säga att en människa hela tiden strävar efter att hitta sig själv i olika diskurser. Identitetens nodalpunkter kallas i Lacans teori för *mästersignifikanter*. En sådan mästersignifikant är exempelvis ”kvinna”. Olika diskurser erbjuder innehåll och handlingsanvisningar för den ganska flytande signifikanten ”kvinna”, genom ”att knyta ihop *ekvivalenskedjor*, som etablerar identiteten relationellt” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 50). Diskurser ger alltså inte enbart innehåll åt identiteter utan erbjuder alltid ”det andra” som fyller ut det man inte är. I vårt exempel kan man säga, om man är ”kvinna” är man inte ”man”. Samhälleliga diskurser erbjuder rikligt med innehåll och attribut som kan kategoriseras som manligt eller kvinnligt. Kvinnan är ett excellent exempel som visar

hur diskurser som förr har varit objektiva aldrig kan vara helt fixerade utan är kontingenta och flytande. Det vill säga att det alltid finns möjlighet att det otänkbara kan inträda, så som det gjord i den kvinnliga emancipationen. Idag har andra tillslutningar om kvinnan i Europa hegemoni än för 100 år sedan. En klassisk och gammal diskurs kan exempelvis sätta likhetstecken mellan ”kvinna” och ”hushåll”, ”barn”, ”hemmet”. Genom en sådan representation av en samling signifikanter med en nodalpunkt i centrum får subjektet en identitet.

Kollektiv identitet eller gruppbildning uppfattas i diskursteorin efter samma principer som individuell identitet. [...] Människor konstitueras som grupp genom att vissa identitetsmöjligheter framhävs som relevanta och andra ignoreras. [...] I diskursiva gruppbildningen utesluter man således ”den andra”, den i förhållande till vilken man identifiera sig, och man ignorerar även de skillnader som existera inom gruppen – och därmed alla de andra sätt på vilka man också kunde ha bildat grupper. Gruppbildning är i den meningen politisk (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 51–52).

Beroende på hur en grupp representeras skapas också en myt om samhället som helhet då gruppens egenskap är att den alltid definierar ett yttre, alltså hur gruppen konstitueras i motsats till andra grupper. Det betyder att gruppbildning ingår i striden om hur samhället ges innehåll. Det är exempelvis en skillnad om människor i samhället delas in i olika klasser, eller huvudsakligen i medborgare och ”främlingar” (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Detta stycke känns relevant för analysen, då det visar viktigheten att ifrågasätta just självklarheten i hur ”vi” och ”de andra” ”görs” i samhället och att gruppbildning automatiskt betyder att ”ett yttre”, exempelvis motståndare, konstitueras. I ett samhälle uppdelad i klasser kan motståndare var exempelvis överklassen medan överklassen kan ingå i ”vi”-gruppen i en diskurs om ett mer pluralistiskt samhälle.

En analys som ägnar sig gruppbildning kan inrikta sig, ”på artikulationer som konstituerar bestämda grupper genom representation” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 54), och vilka samhällsuppfattningar som förknippas med dem.

3.2.4 Konflikt & hegemoniska interventioner

Som redan redogjort för utgår diskursteorin från att en diskurs aldrig kan etableras totalt, utan att det alltid pågår en konflikt med andra diskurser om hur verkligheten ska definieras.

Jag berörde redan Chantal Mouffes definition av begreppet antagonism. Inom diskursteorin står begreppet för samma innehåll som i definitionen av ”vi” och ”de andra”, alltså

för en hotfull och fientlig position. Antagonism används inom diskursteorin dock för att påpeka konflikten mellan olika diskurser.

Antagonismer finner man således där diskurserna stöter ihop (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 55).

Först när så kallade *hegemoniska interventioner* upplöser antagonismen genom *kraft* återupprättas den tillfälliga tillslutningen av entydighet. Medan begreppet makt står, som redogjort för, för en uteslutning av alternativen i konstruktionen av en specifik ordning, så står *kraft* för, ”undertryckandet av faktiskt existerande möjligheter” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 55). Hegemonin råder alltså när det sker en tillfällig fixering av element och den hegemoniska interventionen är den process som, ”genomför denna fixering tvärs över de diskurser som antagonistisk kolliderar” (ibid.).

3.3 Material och diskursteorins tillämpning på materialet

3.3.1 Material, datainsamling och avgränsningar

Uppsatsen bygger på tre typer av empiriska material: Regeringsdokument (dokument tagna från regeringskansliets hemsidor och tal av regeringsmedlemmar), riksdagsdokument (olika riksdagsdebatter och betänkande i utskott) och tidningsartiklar. Till de senast nämnda måste sägas att analysen inte ska spegla mediernas framställning av inkludering eller exkludering, utan att tidningsartiklar används enbart i den mån, som de citerar regerings- eller riksdagspolitiker. Intagandet av tidningsartiklar som komplement till regerings- och riksdagsdokument bygger på diskursteorins premisser att individer blir till subjekt genom interpellation av diskurser, och att interpellationen till politikeridentiteten inte enbart sker inom riksdagens och regeringens ram, utan även genom att exempelvis hålla offentliga tal eller genom att delta i intervjuer med medierna.

Uppsatsens fokus ligger i att kartlägga säkerhetsdiskursen i relation till ”migrationskris” och ”terrorkris” inte enbart en generell säkerhetsdiskurs. För att fånga upp relevant material i datainsamlingen behövs alltså en operationalisering av de teoretiska begreppen ”migrationskris” och ”terrorkris” med målet att uppnå en god validitet av det materialet jag använder mig av. Att redovisa operationaliseringen i materialurvalet är viktigt för att kunna påstå att jag över huvud taget har undersökt det jag påstår mig undersöka. Mina operationaliserade indikatorer baseras grovt på den tidigare forskningen som jag redovisar under punkterna 1.1.1, 1.1.2 och 1.1.3 som användes som hjälp för att ta fram slagord för materialsökningen.

På riksdagens och regeringens hemsidor togs dokument fram genom sökning efter dessa slagord/operationaliseringar:

- säkerhet + migration
- säkerhet + kris/krishantering
- säkerhet + utanförskap
- säkerhet + flykting/migrant/nyanländ
- migration + gränser
- säkerhet + terrorism
- säkerhet + attentat/terrordåd
- säkerhet + extremism
- säkerhet + undantagstillstånd
- säkerhet + gränser

Anledningen till att jag använder mig av detta sätt att ta fram material och inte enbart av ett begränsat antal debatter som behandlar temat säkerhet i relation till migrations- och terrorkrisen är framförallt en önskan att få en så varierad representation av temat som möjligt, samt att materialinsamling på detta sätt kan pågå tills en viss mättnad av information inträder istället för att i förväg bestämma att exempelvis tre debatter ska granskas. I Esaiassons ord är min urvalsmetod att fiska brett istället för att välja snävt (Esaiasson et al. 2017, s. 225). Det är även så som jag begrundar mitt val av dokument – jag började väldigt bredd på hemsidorna av regeringen och riksdagen med förväntan att jag hittar mest inom tal eller debatter. Att jag just undersöka en diskussion i utskott och inte en fråga till stadsråd är bara en konsekvens av de resultat jag fick.

Avgränsningar i relation till materialet har, som redan uttryckts, gjorts där terrorkrisens- och migrationskrisens säkerhetsdiskurs har en inverkan på hur ”vi” och ”de andra” ”görs”. Det finns många andra intressanta aspekter inom säkerhetsdiskursen som exempelvis försvaret, Rysslands uppfattade antagonism, med mera som på grund av den framförda argumentationen inte berörs.

Avgränsningar i relation till tidsram har satts till åren 2015 till 2017. År 2015 väljs med hänsyn till bakgrunden att det talas om en migrationskris sedan den ökade migrationen tog fart 2015, och på grund av att den europeiska terrorkrisen, vars argumentation redogjorts för, tog sin början genom attackerna i Paris 2015. Dessutom har även Amnesty International påstådda paradigmskiftet 2015 som utgångspunkt. År 2017 sätts som slutpunkt eftersom uppsatsens materialinsamling pågick fram tills december 2017.

3.3.2 Hur diskursteorin appliceras på materialet

Analysen använder sig av diskursteorins olika begrepp för att kartlägga och diskutera materialet. Materialurvalet gjordes, som redogjort under punkt 3.3.1 med syftet att komma åt

källor i vilka jag tycker att det är rimligt att hitta dessa. Mer specifikt står nodalpunkter i fokus av min analys då de, som redogjort i början av kapitlet, tillskriver mening åt andra tecken och element. Sex privilegierade tecken identifierades i analysen, dessa är: *migrationskrisen*, *ensamkommande flyktingbarn*, *antisemitism*, *hot mot kvinnor*, *terrorister* och ”oss” som den skyddsvärda gruppen.

För att identifiera dessa gick jag igenom materialet i flera omgångar med målet att hitta och diskutera det som Lindgren beskriver som ”språkliga mönster som återspeglar och formar tänkesätt och beteendemönster i samhället” (Lindgren 2014, s. 32). Då inkludering och exkludering är huvudfokus för detta arbetet, söktes därefter efter relevanta tecken som är tillfälligt fastställda och element som är flytande omkring dessa nodalpunkter, exempelvis mästersignifikanter som är viktiga för både skapande av subjektpositioner och gruppbildning.

Nodalpunkter, mästersignifikanter och myter, ”kallas gemensamt för knuttecken i den diskursiva ordningen” (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 57). Att peka ut ekvivalenskedjor, som ger dessa knuttecken *innehåll*, är en viktig del av min analys, då nodalpunkter, mästersignifikanter och myter är så kallade ”tomma tecken” som nästan inte säger något själva utan att de kopplas genom ekvivalenskedjor till andra tecken (Winther Jørgensen & Phillips 2000). Ett exempel är att migrationskrisen enbart blir till det vi förstår under krisen och den därmed förknippade ”ohållbara situationen” genom att knyta ihop den med innehåll som exempelvis *”migration som utmaning för samhället”*, *”ansträngt läge”*, men även implicit *”säkerhetsshot”* och *”den hotande systemkollaps”* så som jag kommer visa i min analys.

Diskursteorin används i min analys alltså huvudsakligen för att först identifiera diskursens privilegierade tecken och i dessa kartlägga kollektiva och individuella identiteter som alltid är relationella i förhållande till ”det yttre” eller synonymt uttryckt ”de andra”.

”De Andra”, som alltid skapas samma rörelse som ”oss själva”, kan ge en fingervisning om vad det är som den ifrågavarande diskursen stänger ute och därmed om vilka sociala konsekvenser som den har (Winther Jørgensen & Phillips 2000, s. 58).

Genom att dessa utkristalliseras, och med hjälp av inkluderingens och exkluderingens fyra operationaliseringar i termer av ”vän och fiende”, ”väst och islam”, ”medborgare och främling” och ”antagonist och agonist” identifieras, diskuteras i analysen hur inkludering och exkludering ”görs” i diskursen och i vilket förhållande grupperna står till varandra. Mer abstrakt sett, söker jag efter vilka ”sanningar” som etableras eller sprids i diskursen och försöker därmed att

klarlägga diskursens verkningar i mitt konkreta material. Att peka ut de ”alternativa sanningar” som utesluts och som därmed hamnar i *det diskursiva fältet*, är en betydande del av analysen.

Det finns dock även en annan aspekt i analysen som jag vill belysa och som har lett till ett av de mest framstående resultat. Genom att förbehållslöst ta med alla redovisade begrepp av Laclaus och Mouffes diskursteori till det empiriska materialet, och inte enbart välja ut några få, kom även fram oväntade resultat, som jag inte aktivt sökte efter, som exempelvis upptäckten av en *hegemonisk intervention* som ledde till det som jag tolkar som en ny ideologi i diskursen. Istället för att mäta ett före och efter identifierades den nya ideologin med hjälp av begreppet ”*entydighet*” där exempelvis olika partier i materialitet är överens i en utsträckning att de upprepa varandras verkligheter i form av liknande artikulationer och genom *kraft* undertrycker faktiskt existerande andra möjligheter att betrakta ”sanningen”. Även den nya ideologin som upptäcktes i nodalpunkten ”migrationskris” har en tydlig påverkan på hur inkludering och exkludering görs i diskursen.

4 Resultat- och analyskapitel

4.1 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om migrationskrisen

Sverige har i den svåraste flyktingsituationen sedan andra världskriget tagit ett större ansvar än något annat i västvärlden. Men när EU brast i solidaritet och gemensamt ansvar blev situationen i Sverige ohållbar. (Regeringskansliets hemsida, hämtad 7/10/2017)

Under en flyktingkris som bokstavligen ropat efter gemensamt ansvar tog Sverige det största ansvaret i EU. Men i höstas blev situationen ohållbar (Stefan Löfven (S), Partiledardebatt 13/01/2016).

Det som blir väldigt tydligt är att Sverige särställs i båda uttalanden som den aktören som tillskrivs ansvarstagande, medan resten av EU och västvärlden tillskrivs innehållet ”bristande solidaritet” och ”bristande ansvarstagande”. På grund av EU:s och den övriga västvärldens agerande blev situationen för Sverige ohållbar. Två myter skapas således, den ena om Sverige och den andra som kan sammanfattas synonymt under ”EU”, ”övriga västvärlden”, eller ”de andra”. Det som sägs är att det är de andras fel att situationen blev ohållbar i Sverige. (Det som inte sägs är vilket innehåll vi kan tillskriva begreppet ”ohållbar”.) Motståndare i denna kontext är inte flyktingar, det är västvärlden och EU som tillskrivs sveket mot Sverige. Det understryks även av följande artikulationer:

Utvecklingen i Europa sätter samtidigt EU-samarbetet på prov [...] utmaningar kring migration visar på bristande solidaritet mellan EU:s medlemsländer (Margot Wallström (S), Tal vid seminarium hos Folk och Försvar 07/11/2017)

Det finns inget land som kan mäta sig med oss i fråga om ansvarstagande (Stefan Löfven (S), Partiledardebatt 13/01/2016).

Regeringskansliets text fortsätter med:

Regeringen agerade därför med en tillfällig lagstiftning [...] Det har gett effekt, [...] (Regeringskansliets hemsida, hämtad 7/10/2017)

Regeringen tillskrivs därmed rollen som ”räddaren i nöden”. Det som skapas är dock inte enbart ett positivt innehåll åt regeringens agerande utan en stark patriotisk syn som framhäver att man har svikits av omvärlden och agerat med självhjälp som implicerar att Sverige i en kris, bara kan lita på sig själv. Gruppbyggnad skapas i denna kontext alltså inte på individnivå mellan människor utan på internationell nivå, alltså mellan länder. Istället för att vara en del av ett förenat Europa eller en del av en europeisk aktör, framhävs den svenska särställningen.

Gräver jag ännu djupare, kan jag efter Chantal Mouffes teori om antagonism och agonism, även se antagonistiska drag i uttalandet. När ”dem”-gruppen hotar ”vi”-gruppen talas det om antagonism och inte om legitima motståndare liksom teorin om agonism. Det förekommer ett försök att etablera en objektiv realitet ifråga om det europeiska agerandet i migrationskrisen. Det är Sverige man kan lita på, Sverige som är största ansvarstagare och Sverige som agerar med snabb lagstiftning som löser problem som andra länder har skapat. Krisen, och den ohållbara situationen, är inte Sveriges, inte regeringens fel, enbart EU och de andra västliga länderna har skapat ohållbarhet åt ”oss”. Det som aktörerna försöker konstruera är en framställning av Sverige som *ensamvarg* omgiven av andras bristande solidaritet och svek.

Då antagonismens synonym är ”fiende” kan ifrågasättas om termen är för ”stark” för att beskriva motståndarpositionerna. Utgår man dock från Mouffes teori om ”vi” och ”de andra” som antagonism och agonism är agonism den enda alternativet som står till förfogande för att ge ”de andra” *innehåll*. Diskursen antyder dock att det som de andra europeiska länderna har gjort var illegitim och skapade den nuvarande situationen som ”ett hot mot Sverige” och därför är det svårt att använda sig av termen agonism. Varken den ena eller den andra benämningen är riktig adekvat för relationen mellan Sverige och de övriga europeiska länderna i diskursen. Genom att Sverige erkänner de andra ländernas legitimitet som stater, dock inte deras handlingar i migrationskrisen kan det vara en kompromiss att diskursen strider åt att konstruera bilden av ”antagonistiska agonister”.

Att det har skett en förändring i den svenska politiken med hänsyn till migration påstår Jimmy Åkesson:

Vi har blivit överens om att situationen blev så allvarlig att till och med övriga partier här i riksdagen, som tidigare har förnekat alla problem som har med den stora invandringen att göra, såg sig tvingade att vidta förhållandevis drastiska åtgärder – åtminstone med svenska mått mätt. Det som tidigare kallades ”rasism” är nu ”realism”. Det som tidigare ansågs vara fullständigt omöjligt är nu plötsligt helt nödvändigt. Det är ganska fantastiskt hur snabbt det kan svänga i politiken ibland, herr talman, [...] (Jimmie Åkesson (SD), Partiledardebatt 13/01/2016)

Det som Jimmie Åkesson beskriver kan i diskursteoretiska begrepp förstås genom att betrakta begreppen makt och kraft lite närmare. Det talas om migration och Sveriges grundinställning till flyktingar och migrationsinflöde. Enligt honom var rasism förr fixerat som objektiv genom avlagrad makt. En migrationsfientlig inställning exempelvis hade förståtts som rasistisk, det har inte funnits alternativa tolkningar för det. Men nu, genom det som vi enbart kan förstå som

kraften av en hegemonistisk intervention, påstår han att rasismens ideologi har förskjutits. Helt plötsligt kallas det som man förr förstod som rasism, för realism.

Det finns dock en fin skiljelinje mellan det han påstår har hänt och det som kan läsas ut ur hans text. Intressant med påståendet självt, är att det passar perfekt in i Amnestys argumentation om ett paradigmskifte. Vad jag med hjälp av diskursteorin läser ut ur hans påstående är försöket att etablera sanningen att Sverigedemokraterna, som regelbundet anklagas för att vara ett rasistiskt och hatfullt parti, alltid har varit enbart realistiskt med hänsyn till migrationspolitiken. Jimmie Åkesson försöker göra den hegemoniska interventionen själv och försöker framställa sitt parti i ett annat ljus. Även om det talas om en allvarlig situation, läggs fokusen inte på det ökade migrationsinflödet under året 2015. Istället beskriver han att invandringsproblem har funnits förr i tiden, men har förnekats av alla andra partier. Påståendet försöker etablera objektiviteten om migration som ett långdraget problem i Sverige, och Sverigedemokrater som hittills missförstådda realister.

Att Sverigedemokrater har denna syn bekräftas även av Patrick Reslow i debatten om våldsbejakande extremism:

I Danmark råder det ingen politisk korrekthet. Där vågar man peka ut problemen med en okontrollerad invandring. [...] Här i Sverige har vi valt en annan väg. Vi har valt att blunda för problemen. Nu när vi är längst inne i återvändsgränden, då väljer vi att vakna upp. Det är ett sent uppvaknande för många. Det är i alla fall glädjande att Sverigedemokraterna under lång tid har haft åsikten att någonting måste göras åt dessa problem (Patrick Reslow (SD), webb-tv debatt om våldsbejakande extremism 07/06/2017)

Å ena sidan används tecknet ”okontrollerad” för att beskriva den invandrarpolitik som bedrivits hittills, å andra sidan finns en brist i definitionen av vilka problem som konkret menas. I vidaste mening åsyftas radikaliseringsprocessen i Reslows tal, dock pratar han i plural. Implikationen är i alla fall en negativ beläggning av invandring. Viktigt att nämna är att både Åkesson och Reslow inte nämna EU som ansvarig för migrationskrisen utan regeringen och ”de andra partier” som tillskrivs innehållet ”förnekade problem”, ”blundade för problem”, ”långsam uppvaknande”.

”Sanningen” om att det har funnits ett problem med immigration och invandringspolitiken innan 2015 hjälpar även den socialdemokratiska finansministern Magdalena Andersson till att etablera:

Under senare år ser vi att det tar alldeles för lång tid för människor att komma i arbete. Vi har en stor bostadsbrist och en stor lärarbrist. Det tycker jag att vi kunde ha sett och varit tydligare med tidigare än hösten 2015 (Magdalena Andersson, citerad i Olsson 2017, Dagens Nyheter).

Med dessa ord repeterar en socialdemokrat nästan ordagrann vad en sverigedemokrat har sagt sex månader före henne:

Men om man tittar på hur det kommer att se ut de kommande åren ser man att hundratusentals människor beräknas komma till vårt land. Då undrar jag: Var ska de bo? Var ska de jobba någonstans? Vilka skolor ska deras barn gå i? Kort och gott, herr talman: Hur ska Stefan Löfven lösa detta? (Jimmie Åkesson, Partiledardebatt 14/06/2017)

Hon bekräftar även, såsom Sverigedemokraterna antyder, att problemet ligger i hur politiken har bedrivits hittills:

Det finns anledning för oss Socialdemokrater att vara självkritiska. Vi skulle tidigare ha varit tydliga med att vi inte kan ha ett större mottagande än vad samhället klarar av att ta emot. [...] Det tycker jag att vi kunde ha sett och varit tydligare med tidigare än hösten 2015 (Magdalena Andersson, citerad i Olsson 2017, Dagens Nyheter).

Det som dessutom blir tydligt är en strävan att etablera ”en hotande systemkollaps” som argument för att flyktingmottagandet måste regleras. Det görs just genom artikulationen ”större ... än vad samhället klarar av”.

Hon rekommenderar aktivt människor på flykt att inte söka sig till Sverige:

Man får en snabbare hantering och möjlighet till utbildning och bostäder om man söker sig till något annat europeiskt land (Magdalena Andersson, citerad i Olsson 2017, Dagens Nyheter).

Och på frågan om det finns för många flyktingar i Sverige just nu repeterar hon inte enbart, utan inkluderar också, de personer som just nu finns i landet:

Jag tänker att de personerna har större möjligheter om de söker sig till något annat land (Magdalena Andersson, citerad i Olsson 2017, Dagens Nyheter).

På frågan vad hennes resonemang betyder för den framtida migrationspolitiken svarar hon:

Jag ser inte framför mig att vi kommer tillbaks till den lagstiftning som vi hade då
(Magdalena Andersson, citerad i Olsson 2017, Dagens Nyheter).

Jag vill i detta sammanhang särskilt belysa den kronologiska ordningen av de hittills visade citaten. I motsats till Jimmy Åkesson som enbart påstod en förändring, är Magdalena Anderssons intervju ett starkt argument för att en förändring har skett och att en ny hegemoni finns i den svenska säkerhetsdiskursen som berör migration. Man är ångerfull för det som var, och att gå tillbaka till tidigare lagstiftning som kunde ansetts som inkluderande för flyktingar känns otänkbar (även om den så kallade migrationskrisen är över). Det spelar ingen större roll varför Andersson säger vad hon säger. Om det är på grund av att hon anser det vara sanningen, eller om det är ett försök att få väljarna på sin sida inför valet 2018. Fakta är att hon som Sverigedemokraternas politiska agonist, instämmer i många kritikpunkter. Och om det inte finns en strid/kamp/konflikt längre, då har diskursen nått till en ny hegemoni, till det som förmodligen kommer bli den nya ideologin.

En påverkan på exkluderingen finns inte enbart genom att man aktivt avråder människor på flykt att söka skydd i Sverige. De människor som redan befinner sig här avråds att stanna. Andersson säger klart ut att integrationen i Sverige inte fungerar:

Integrationen fungerar inte som den ska. Det gjorde den inte före hösten 2015 heller
... (Magdalena Andersson, citerad i Olsson 2017, Dagens Nyheter).

Om vi vrider och vänder på termen integration och dess innebörd, nämligen att sammanföra skilda delar till en helhet (Svenska Akademiens ordlista över svenska språket, 2017) så vet vi att det finns ett tydligt budskap för inkludering och exkludering i det som Andersson säger. Nämligen att vi inte kan nå till att vara en gemenskap, inte till ett "vi". Det är svenskarna som är på insidan och migranterna på utsidan. Diskursen strävar efter att avskaffa möjligheten att vi kan förenas med argumentet att integrationen inte fungerar som den ska. Om blicken återigen riktas mot Chantal Mouffes konstruktion av "vi och de andra" som "medborgare och främlingar" så tillskrivs gruppen på utsidan av folket, nämligen migranterna oförmågan att framgångsrikt integrera sig i det svenska samhället. Längre gällde påståenden som "utlänningarna tar våra barns skolplatser/våra arbetsplatser/våra bostäder" som givet rasistiska. Men som Jimmie Åkesson påstår, är detta nu den nya realismen som kommer ur en

socialdemokrats mun. Och hon talat inte enbart om bristande resurser för migranter utan implicerar därmed även ett ansträngt läge som påverkar Sverige negativt. Därmed strävas efter att konstituera flyktingar som ett hot mot Sveriges välfärds- och utbildningssystem, ett hot mot svenska befolkningen.

Det är en utmaning för samhället (Magdalena Andersson, citerad i Olsson 2017, Dagens Nyheter)

Innehållet ”ansträngt läge” tillskrivs Sverige fler än tio gånger i ett betänkande om migrationskrisen. Ett exempel är:

[...] det var vid den tidpunkten som MSB insåg hur *ansträngt läget* var inom vissa samhällsviktiga verksamheter och hur stora delar av landet som berördes. Det var då MSB för första gången bedömde att situationen med människor på flykt innebar betydande utmaningar för värnandet av målen för vår säkerhet främst med avseende på liv och hälsa och samhällets funktionalitet. (Betänkande av utredningen om migrationsmottagande 2015, SOU 2017:12)

Det finns inte tillräckligt med lärare för alla, inte bostäder för alla och samhället klarar inte av mottagandet av flyktingar. I motsats, Sverige och därmed ”vi”-gruppen hotas av en systemkollaps på grund av flyktingmottagandet. Det är nu som tecknet ”ohållbar situation”, som är genomsyrande för hur migrationskrisen förstås, får sitt innehåll genom ekvivalenskedjor, nämligen ”utmaning”, ”ansträngt läge” men även implicit ”säkerhetshot” och ”hotande systemkollaps”.

En ”sanning” som skulle ha setts och diskuterats tidigare, det är den nya tillslutningen som tillfälligt fixeras.

Även civilministern Ardalan Shekarabi (S) stämmer in i den nya ideologin att migrationen måste regleras, trots sin bakgrund som flykting. Han fick ett utvisningsbeslut 1991 och gick då under jorden med sin mor. Först efter några månader som så kallad ”illegal flykting” och valet av en ny regering med en migrationsvänligare politik och Carl Bildt som statsminister, ändrades utvisningsbeslutet och Shekarabi och hans mor fick stanna i Sverige (Eriksson 2017, Dagens Nyheter).

Som jag minns det var det bara några dagar innan vi skulle åka. Det var helt överkligt. Jag blev så glad. Jag minns hur jag sprang från vår lägenhet till klassen för att berätta. Hela livet förändrades. Jag kunde börja sjuan, och mamma kunde börja läsa svenska

igen. Några år senare kunde min pappa komma till Sverige och familjen återförenades.
(Shekarabi (S) citerad i Eriksson 2017, Dagens Nyheter)

Man skulle kunna tänka sig att detta påstående följs av ett som hänvisar till att ingen människa är illegal och att Shekarabi som nuvarande civilminister, och som någon som blev återförenad med sin familj, är beviset för att en generös migrationspolitik kan leda till framgångsrik integration och därmed öppnar upp för en bild av migranter som ”goda medborgare” som kan bidra och inte enbart vara till last för samhället. Men han fortsätter som följer:

Jag kom fram till att ingen vinner på ett flyktingmottagande som inte är **hållbart**. Även om besluten som togs var tuffa för de människor som berördes, och det vet jag bättre än någon annan, så var det nödvändiga beslut. Vi kan inte ha en migrationspolitik som hamnar i konflikt med våra välfärdsambitioner [...] Jag har en enorm respekt för att de nya familjeåterföreningsreglerna drabbar människor. Men om vi inte hade gjort förändringarna, vad hade hänt med legitimiteten för flyktingpolitiken då? (Shekarabi (S) citerad i Eriksson 2017, Dagens Nyheter)

Den socialdemokratiska civilministern skissar en bild av verkligheten som ska ge mening till hur vi tolkar flyktingsituationen i Sverige och hur regeringen förhåller sig till den. Det som jag tolkar ur hans påstående är att även en före detta flykting som återförenats med sin familj, måste se och förstå att ”situationen inte är hållbar”. Den ohållbara situationen har blivit en genomgående karaktär i hur diskursen konstrueras och har öppnat upp för fördefinierade förståelser för hur migrationskrisen tolkas. Diskursen strävar på detta sätt efter entydighet genom att etablera verkligheten på ett sätt som inte ger utrymme för att inta en annan position än den som speglas här, inte ens om man själv har varit en människa i nöd som flytt till Sverige för att få ett bättre liv. När man trotsat lagen och till slut fått stanna och återförenas med sin familj och sedan visat världen att man som ”illegal människa” kunde etableras och integreras i Sverige. Nej, inte ens då kan man inta ställningen att man ska fortsätta med en generös flyktingpolitik. Diskursens tillfälliga tillslutning som kretsar kring ”(o)hållbarhet” utesluter alla alternativ. Varken legitimiteten, välfärdsstaten, eller den tuffa situationen som flyktingar som är fast i Turkiet, eller på de grekiska öarna står inför, kan ändra den fixeringen som skapas. När ”vi”-gruppen hotas måste allt göras i försvar mot de antagonistiska krafterna, och det är så som ”exkludering av flyktingar” görs i kontexten.

När uppmärksamheten vänds från regeringen till vänsterpartiet, ser retoriken dock annorlunda ut:

Förra hösten tog Sverige emot rekordmånga asylsökande. Det innebär stora utmaningar. Det innebär också mycket stora möjligheter” (Jonas Sjöstedt (V), Partiledardebatt 13/01/2016).

Uttalandet är äldre än de från Andersson och Shekarabi, dock inte äldre än tecknet ”ohållbar situation” som präglades av statsministern på samma dag och i samma partiledardebatt som Sjöstedts uttalande togs ifrån. Sjöstedts påstående bildar inte grupper på annat sätt än de andra påståendena, men till skillnad mot de andra, tillskrivs situationen som migrationen har lett till även positiva egenskaper och därmed tillskrivs gruppen migranten potentiellt positivt innehåll istället för enbart hotande egenskaper. Detta ger en hint om att entydigheten inte har etablerats totalt inom regeringens och riksdagens säkerhetsdiskurs, även om den dominerar.

4.2 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om ensamkommande Elisabeth Svantesson (M) kritiserar regeringens politik om ensamkommande flyktingbarn:

Ska vi ha en hållbar migrationspolitik måste ett ja vara ett ja och ett nej ett nej. Då kan vi inte skapa en gräddfil åt en grupp unga män (Elisabeth Svantesson (M), citerad i Svahn 2017, Dagens Nyheter).

Jag vill påpeka att Svantesson som i stort sett många aktörer i diskursen undviker ordet ”barn” i tecknet ”ensamkommande barn” som exempelvis faktumet att riksdagsdebatten om ensamkommande flyktingbarn som hölls i september 2017 kallades för ”den aktuella debatten om ensamkommande” (riksdagen.se 2017). Genom det visas motstånd mot den hittills härskande definitionen av ”ensamkommande flyktingbarn” som präglades av Förenta Nationerna och som betecknar ”utsatta barn som inte har några föräldrar eller andra vårdnadshavare”. Genom att vägra kalla gruppen för barn konstitueras ett annat innehåll för gruppen som inte automatisk implicerar innehållet ”barn” för subjektpositionens identitet.

Svantesson artikulation om ensamkommande barn exkluderar dock inte enbart innehållet barn från den diskursiva konstruktionen av gruppen, utan även flickor eller unga kvinnor genom att förtydliga att gruppen utgörs av ”unga män”. Genom att konstruera verkligheten på så sätt att gruppen ensamkommande barns ”sanna innehåll” enbart är unga män, behövs inte samma särskilda skyddsåtgärder som förbestämt av FN och överenskommet med det internationella

samfundet. Artikulationen är tydlig i att det är helt oklart varför man ska ”skapa en gräddfil” för vuxna män. Det blir lättare att avskaffa förmånlig behandling som skulle skydda gruppen, och dessutom blir det lättare att tillskriva gruppen innehållet ”lömsk”, då diskursen bygga på premissen att individer i gruppen ger falska uppgifter om sin identitet – nämligen att utge sig för att vara barn (eller barn som nyligen har passerat gränsen för vuxen ålder), fast man i verkligheten inte är det. Medan det kanske kan anses vara ”sant” för en del av gruppen, försöker diskursen här att etablera en objektivitet där ”barn”, men speciellt ”flickor” och ”unga kvinnor”, hamnar i det diskursiva fältet, blir osynliga och därmed icke-existerande i diskursen.

4.3 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om antisemitism

Genom att tala om judar skapas en grupp för människor med identiteten ”jude”. Istället för att exkludera gruppen strävar subjekten⁵ efter att inkludera gruppen genom att sätta likhetstecken mellan Sverige och gruppen judar:

Judar har levt i Sverige i hundratals år. De är en del av Sverige. Låt det därför klart och tydligt, en gång för alla och otvetydigt bli sagt: Den som angriper judar i Sverige, den angriper Sverige. (Morgan Johansson (S), webb-tv debatt om antisemitism i Sverige, 18/12/2017)

Den senaste tidens attacker och hot mot judar i Sverige är oerhört allvarliga. De är ett hot mot hela vår demokrati, hela vårt samhälle, vår frihet och vår öppenhet. (Andreas Carlsson (KD), webb-tv debatt om antisemitism i Sverige, 18/12/2017)

Den judiska kulturen är en omistlig del av Sverige, av oss. [...] År 1999 fick den judiska gruppen i Sverige status som nationell minoritet. De nationella minoriteternas språk och kultur är en del av vårt gemensamma svenska kulturarv. Det är en direkt spegling av vår förmåga att försvara ett samhälle med samexistens och inkludering. (Christina Höj Larsen (VP), webb-tv debatt om antisemitism i Sverige, 18/12/2017)

Subgruppen judar knyts till betydelsebärarna ”en del av Sverige”, ”nationell minoritet”, ”del av det ”svenska kulturarvet”. Artikulationen skapar en fixering av betydelsen i den mån att varje jude per automatik är en del av samhället och att ett angrep mot judar är ett angrep mot hela det svenska demokratiska samhället. Det som är intressant i mina ögon är att den judiska identiteten framhävs som starkare än nationell identitet. Debatten om antisemitism som förs i diskursen, besestrar nationella skillnader mellan medborgare och ”främlingar” och därmed mellan demos och utsidan av demos. Som redogjort i metodkapitlet representeras en grupp genom att den konstitueras i kontrast till andra grupper. Mellan svenskar och judar visas ingen kontrast, ingen

⁵ Här menar jag aktörerna som också är subjekt i diskurser – se Foucaults resonemang om att diskurser talar genom subjekt under punkt 3.1.

skillnad, det betyder att differentiering måste finnas någon annanstans. Innan jag för denna tanke vidare, vill jag dock uppmärksamma diskursteorins antagande att subjektet alltid är fragmenterat, det vill säga att varje subjekt har flera identiteter beroende på vilka diskurser det ingår i, och att subjektet dessutom är överdeterminerat och alltid har möjlighet att identifiera sig på olika sätt i olika situationer. Det betyder alltså att den personen som blir inkluderad som jude ändå i en annan situation och diskurs kan bli exkluderad som migrant om personen exempelvis inte föddes i Sverige. Inkludering sker alltså enbart så länge det bortses från skillnader i gruppen, och så länge andra identiteter inte framträder som starkare i diskursen. Men tillbaka till gruppens kontrast, eller rättare sagt gruppens ”yttre”:

Hat mot judar är något som förekommer i alla de tre våldsbejakande extrema politiska miljöerna. Det finns naturligtvis i de nazistiska kretsarna, med NMR i spetsen, där antisemitismen är en bärande del av ideologin. [...] Antisemitism finns också i islamistiska kretsar och miljöer, och vi vet att judar varit mål för islamistiska terroråd i Europa. Men antisemitismen finns också i en del vänsterradikala kretsar [...] (Morgan Johansson (S), webb-tv debatt om antisemitism i Sverige, 18/12/2017)

Här pekas tre antagonistiska grupper ut som utgör ett hot för gruppen judar: nazistiska kretsar, islamistiska kretsar och vänsterradikala kretsar. Genom konstitutionen att ett angrepp på judar är ett angrepp på Sverige och den svenska demokratin, etableras tydligt att det inte finns plats för nämnda nazistiska kretsar, islamistiska miljöer och vänsterradikala kretsar i Sverige. Morgan Johansson är dock det enda subjektet i diskursen som ser så mycket som tre antagonistiska grupper.

I arabvärlden har det pågått en systematisk hjärntvätt i årtionden. Varje generation har fått lära sig från barnsben att judarna är onda och smutsiga. (Fredrik Malm (L), webb-tv debatt om antisemitism i Sverige, 18/12/2017)

Här talas det inte om vissa kretsar eller miljöer, utan det finns en inkludering (i hotbilden) av alla individer som lever i eller härstammar från de arabiska samhällena genom att det talas om myten ”arabvärlden”. Varje generation, det vill säga alla, även små barn blir till antagonister.

I studien *Antisemitiska attityder och föreställningar i Sverige* från år 2006 uppvisade 39 procent av de tillfrågade som definierade sig som muslimer en systematiskt antisemitisk inställning. Det var nästan åtta gånger mer än befolkningen i stort. I en annan attitydundersökning från 2009, denna gång genomförd bland 4 700 gymnasieungdomar, hade 55 procent av de muslimska eleverna en negativ inställning

till judar. (Patrick Ruslow (partilös), webb-tv debatt om antisemitism i Sverige, 18/12/2017)

Här talas det specifikt om muslimer som är bosatta i Sverige och som tillskrivs allt från en negativ till en antisemitisk inställning.

Det är inte svårt att slå fast vilka diskursen pekar ut som antagonister. Bortsett från de vänster- samt högerradikala grupperna, är det islamistiska miljöer, människor från arabvärlden och muslimer som diskursivt beskrivs som illegitima motståndare, alltså antagonister enligt Chantal Mouffes resonemang. Det gäller muslimer, oavsett om de är födda i Sverige eller utlandet, oavsett vilket formellt medborgarskap eller vilken nationalitet de har. Det är första gången i analysen som jag tolkar diskursen på ett sätt som baseras på ett gemensamt kulturarv likt Huntingtons resonemang om väst-/islamkonflikten. Subgruppen judar tillskrivs innehåll som ”väst”, ”del av Sverige”, ”fria och demokratiska samhällen”. Judarnas fiende blir därmed Sveriges och västs fiende och fienden tillskrivs innehåll ”muslimska”, ”arabvärlden”, ”islamiska miljöer”. Såväl Schmitts, Huntingtons och Mouffes konceptioner av ”vi” och ”de” är användbara för att visa hur inkludering och exkludering ”görs” genom att prata om antisemitism i Sverige.

4.4 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om hot mot kvinnor

I partiledardebatten talas om hur kvinnor på nyårsafton har utsatts för sexuella trakasserier:

”...dessa händelser är ett nytt fenomen i vårt land, ett nytt fenomen i vår del av världen, att en grupp av män i större folksamlingar väljer att omringa unga kvinnor, barn, flickor, trakasserar dem sexuellt och förgripar sig på dem sexuellt och så vidare. [...] Men på Stefan Löfvens anförande lät det som att det skulle vara vem som helst. [...] Min uppfattning är, herr talman, att kultur har betydelse. Normer, värderingar, attityder har betydelse och styr människors beteende (Jimmie Åkesson (SD), Partiledardebatt 13/01/2016)

Jimmie Åkesson talar i termer av Huntington när han skiljer grupperna ”vi” och ”de andra” baserat på vilken kultur man tillhör. Han förtydligar det ännu mer och nämner aktivt invandrapolitiken som ansvarig faktor för den nuvarande situationen att kvinnor blir utsatt för sexuella trakasserier i offentliga miljöer:

”Men är det, Stefan Löfven, att stå upp för dessa flickor och kvinnor att förneka orsakerna till dessa beteenden, att förneka att det finns kulturella skillnader mellan olika grupper också i vårt samhälle, i väldigt hög grad till följd av en ansvarslös invandrapolitik? (Jimmie Åkesson (SD), Partiledardebatt 13/01/2016)”

I ”vi”-gruppen befinner sig ”flickor” och ”kvinnor” och i ”dem”-gruppen ”män”. Dock är det inte alla män som menas, det är specifikt de männen som styrs av ”andra normer”, ”andra attityder” och ”andra värderingar”. Dessa tre tecken står som en ekvivalenskedja omkring mästern signifikanten ”män från andra, icke västliga kulturer” och bildar så en hotfull identitet. Jimmie Åkesson försöker skapa en viss bild av den manliga ”icke-vestliga migranten” som är ett säkerhetsproblem i relation till flickor och kvinnor i Sverige. Andra riksdagsmedlemmar skapar dock mångtydighet i diskursen som står i konflikt med Jimmie Åkessons påstående:

”Jag vill börja med att tacka Anna Kinberg Batra för att hon liksom statsministern inledde sitt anförande här med att uttrycka sin avsky för den oacceptabla situationen som vi har i Sverige med att så många kvinnor och tjejer utsätts för sexuella trakasserier. Jag är övertygad om att både Anna Kinberg Batra och jag vet att detta tyvärr inte är något nytt problem i Sverige. Det har pågått under lång tid i många olika miljöer ... (Åsa Romson (MP), Partiledardebatt 13/01/2016)”

Romson inkluderar både sig själv och den andra kvinnan i diskussionen i gruppen ”kvinnor” och påstår sig därmed ha en djupare insyn för att vederlägga Åkessons påstående, då han är en outsider genom att vara ”man”.

Temat berörs även i en annan debatt:

Om vi tittar på metoo-rörelsen nu, vad är det vi ser komma fram? Ja, det är ju inte att asylsökande är de som utsätter andra för övergrepp. Det är bara en myt som ni på alla sätt vill odla för att kunna stänga gränserna och driva den extremt bruna nationalism som ni bedriver i Sveriges riksdag, och det är jag väldigt ledsen över att ni gör. (Pernilla Stålhammar (MP), webb-tv debatt om Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering, 16/11/2017)

Även Stålhammar som tio månader senare relaterar till samma typ av anklagelser från Sverigedemokraternas sida, förnekar bilden Sverigedemokraterna representerar av migrerade ”icke-vestliga” män. Det pågår alltså en kamp om betydelsebildningen av gruppen. Genom att det inte finns konsensus om temat har en entydighet inte kunnat etableras. Entydighet härskar i diskursen bara om gruppen män kan utgöra ett hot mot kvinnor, men striden handlar om huruvida faktumet om Huntingtons resonemang om civilisationernas kamp kan användas i relation till hotbilden.

4.5 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om terrorister

”Den 7 april i år genomförde terroristen Rakhmat Akilov det värsta terrordådet i det nutida Sveriges historia. Fem personer dräptes, och ännu fler skadades. Hur många fler oskyldiga ska behöva dö i Allahs namn innan resten av er börjar ta frågan på allvar? (Jonas Millard (SD), Debatt om förebyggande av våldsbejakande extremism, 07/06/2017)”

Exkludering sker här genom att hotbildens identitet skapas som en subjektposition som har en muslimsk religion med Allah som gud. I artikulationen framstår varje terrorist som muslim.

Säkerhetspolisens uppdrag har blivit alltmer ansträngt under hela mandatperioden, inte minst efter att regeringen har släppt in hundratals utbildade och tränade terrorister i vårt land. (Adam Marttinen (SD), webb-tv debatt om utgiftsområde 4 rättsväsendet, 06/12/2017)

Här finns ett försökt att etablera ”sanningen” att terrorister enbart utgörs av nyanlända eller annars uttryckt, gömmer sig i floden av flyktingar som kom över gränsen under de senaste åren.

De senaste åren har varningsrop kommit från Eskilstuna. Där vittnar Abshir Osman om att det som muslim har varit lättare att uttrycka stöd för IS än avsky. (Andreas Carlson (KD), webb-tv debatt om attentatet i Stockholm, 28/04/2017)

Här stödjer sig Carlsson bland annat på en tidningsartikel som SVT publicerat (Hedlund 2016, SVT) som handlar om två muslimers upplevelser i Eskilstuna där man inte vågar sig ut bland andra muslimer om man själv inte är IS-anhängare. Genom konstitutionen av subjektpositionen som jag vill kalla för ”muslim A” med innehåll ”vågar inte uttrycka sin avsky för IS bland andra muslimer” skapas en liten, nästan försvinnande grupp av muslimer som tillskrivs bra egenskaper (åtminstone en bra egenskap, nämligen att de inte stödjer IS). Gruppens kontrast som utgör ”de andra” är för det första också muslimer och för det andra i majoritet i Eskilstuna. Artikulationen implicerar att det finns subjektpositionen ”muslim B” som har övermakt i Eskilstuna med innehåll ”IS-anhängare”, ”hotfull mot muslimer som inte sympatisera med oss⁶”. Det som görs är ett försök att genom kontingenta ekvivaleringar skapa en grupp genom representationen av motståndargruppen. Som premiss ser jag på samma sätt som i kapitlet om hot mot kvinnor, att diskursen strävar efter att upprätta trovärdighet genom att låta en ”insider”

⁶ Här används ”oss” i relation med gruppens identitet

berätta ”sanningen”. Genom det skapas en hotbild av en grupp antagonistiska muslimer i Chantal Mouffes termer, eller fienden uttryckt i Carl Schmitts termer.

Vi blir anklagade, inte minst av Vänsterpartiet, för att driva en politik som generaliserar och dömer ut till exempel alla muslimer. Jag vill absolut ta avstånd från den analysen och den slutsatsen. [...] Men det är en liten del som ägnar sig åt extremism, och det är det denna debatt handlar om. (Roger Haddad (L), webb-tv debatt om attentatet i Stockholm, 28/04/2017)

Haddad försvarar sig och tar avstånd från att generalisera och döma ut alla muslimer, fast han säger att debatten om attentatet i Stockholm handlar om den lilla delen av muslimer som ägnar sig åt extremism. Nodalpunkten ”terrorist” får sin identitet i artikulationen genom bland annat signifikanterna ”extremism” och ”en liten del av muslimer”. Foucault, som jag redogjorde för under punkt 3.1, beskriver sanning som något som skapas genom att utesluta andra möjligheter eller annan kunskap. I Haddads artikulation finns ingen plats för icke-muslimska terrorister. Inte alla muslimer är terrorister men gruppen terrorister utgörs enbart av muslimer, nämligen de som ägnar sig åt extremism. Därmed utestängs föreställningen om att svenska, nordiska eller kristna terrorister finns. Dessa ”alternativa sanningar” hamnar i det diskursiva fältet.

Från Syriens och Iraks slagfält till de senaste årens attentat i Frankrike, Belgien, Tyskland, Storbritannien och Sverige är budskapet lika enkelt som svart: Den som inte är som vi förtjänar att dö. (Andreas Carlson (KD), webb-tv debatt om attentatet i Stockholm, 28/04/2017)

Här skapas intrycket att problemet är ”importerat” från Syriens och Iraks krigar till de europeiska länderna och det implicerar asylsökande och människor som flydde kriget (det vill säga flyktingar) i ännu större mån. Alternativa tolkningar är absolut möjligt, dock impliceras irakiska och syriska människor i alla fall. Dessutom strävar diskursen efter gruppbildning som görs efter ”väst” och ”islam” och bygger på gruppernas kulturella skillnader och att ”vi”-gruppen ska dödas enbart för att vara annorlunda. Det som utesluts och därmed hamnar i det diskursiva fältet, speciellt med tanke på kriget i Irak, är att hatet mot ”väst” eventuellt byggs på andra premisser än enbart ”att vara annorlunda”. Inkludering och exkludering görs i Huntingtons termer som beskriver just civilisationernas kamp där ”islam”, eller så som Carlson uttrycker det ”en liten del av muslimer som ägnar sig åt extremism”, vil utrota ”väst”. Det råder dock ingen entydighet i diskursen om vilken grupp som utgör terroristhot i samhället, även om

entydighet alltid eftersträvas i diskurser. Det visar att det fortfarande pågår en kamp om meningstillskrivningen. Linda Snecker (V) skapar en helt annan grupp av terrorister:

Många av förslagen som debatteras i medierna är dessutom till för att förhindra exakt det som redan har skett i Stockholm. Men det behövs också åtgärder som kan förhindra sådana terrordåd som utfördes av Anders Behring Breivik i Oslo och Anton Lundin Pettersson i Trollhättan. (Linda Snecker (V), webb-tv debatt om attentatet i Stockholm, 28/04/2017)

Medan Haddad sätter likhetstecken mellan terrorism och islamisk extremism artikulera Snecker en helt annan bild som även inkluderar attacker som den av Anders Behring Breivik och dådet på skolan i Trollhättan av Anton Lundin Petersson. Till det säger även Anders Ygeman någonting intressant:

Sverigedemokraterna frågar mig varför de inte bjudits in till samtalen. [...] I er värld har terrorn en hudfärg och en religion. Ni vill inte höra att Nordens värsta terrorist, som var medlem i ert systerparti i fem år, heter Anders. (Anders Ygeman (S), webb-tv debatt om attentatet i Stockholm, 28/04/2017)

Både Snecker och Ygeman definierar terrorism på ett sådant sätt att subjektpositionen ”terrorist” inte enbart fylls med innehållet ”islamistisk extremism”. De hänvisar till att det finns skandinaviska terrorister, terrorister med familjära namn och terrorister som varit medlemmar i systerpartier. Det betyder att de från grunden har befunnit sig i ”vi”-gruppen och därmed att en terrorist inte automatiskt måste härstamma från ”de andra”, utan kan vara ”en av oss”. Med denna insikt strids också för att gruppen muslimer inte per automatik måste tillskrivas innehållet ”potentiellt hotfull för oss” i relation till terrorism. Snecker utvidgar detta resonemang:

Muslimer svartmålas i debatten och beskylls för att vara terrorister. Det är en del av Daish mål att alla muslimer ska stigmatiseras från det öppna samhället och söka sig till den islamiska staten. Det är även vad antimuslimska fascistiska och främlingsfientliga krafter vill, att muslimer ska vara de onda och det vita och svenska det goda. Jihadister och rasister går hand i hand i sin kamp mot samhällets mångfald. [...] Attackerna härstammar från samma angrepp mot mångfald, det öppna samhället och i grund och botten vår demokrati. (Linda Snecker (V), webb-tv debatt om attentatet i Stockholm, 28/04/2017)

Hennes artikulation strävar efter att ge terroristens identitet ett helt annat innehåll. Signifikanter som ”emot mångfald”, ”emot det öppna samhället”, ”emot demokrati” omringar

mästersignifikanten ”terrorist” i ekvivalenskedjor. Denna definition utesluter inte att det finns ”islamistisk extremism” utan inkluderar istället även ”antimuslimska krafter” och ”rasister” som alla strävar efter att uppnå målet att förstöra myten om samhällen som utgörs av (och har innehåll) ”mångfald”.

4.6 Hur inkludering och exkludering ”görs” genom att tala om ”oss”

Om man utgår ifrån den av Amnesty International påstådda säkerhetsiseringen, det vill säga konstruktionen av ett säkerhetshot som exempelvis migration eller terrorism, är en viktig fråga som ska besvaras vilken grupp som ska skyddas, jag kallar den för den ”skyddsvärda gruppen” eller ”oss”. Det som har dykt upp som en sorts sidoresultat som också är väldigt intressant i sammanhanget är vilka identiteter och egenskaper (det vill säga) subjektpositioner regeringens och riksdagens medlemmar tillskriver sig själva:

Jag ska börja med att säga att jag är en väldigt stolt nationalist, för som nationalist tänker jag på det folk jag representerar och den trygghet och den säkerhet som jag är satt att ge det. Det är faktiskt vårt uppdrag här i Sveriges riksdag - att i första hand värna tryggheten och säkerheten för vårt eget folk. Sedan ska vi självklart hjälpa andra också, men man får inte glömma bort vad vårt huvuduppdrag är. (Jeff Ahl (SD), webbtv debatt om Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering, 16/11/2017)

Här används tecknet ”nationalist” och implikationen att vara ”riksdagsmedlem” i ett sammanhang som jag gärna vill sammanfoga till mästersignifikanten ”nationalistisk riksdagsmedlem” som omringas av olika signifikanter som inte fullständigt redogörs för i påståendet. Men en av dem är ”värna om vårt eget folk” som utgör huvuduppdraget. På detta sätt ger Ahl sig själv en identitet som ”beskyddare av folket”. Folket tillskrivs inte aktivt ett innehåll, det kan alltså utan att se sammanhanget vara svårt att veta vem som menas med ”vårt eget folk”. Men genom Ahls betoning i relation till nationalism, tolkar jag det som att det folk han menar knyts till nationsstaten. Det kan betyda att om man tydligt avgränsar folket som skyddsvärd grupp blir alla på utsidan av folket om inte en motståndare, så åtminstone till en icke-prioritet. Inkludering och exkludering görs i form av ”vi” och ”de andra” i Mouffes termer av ”medborgare” och ”främling” även om Huntingtons resonemang om en mer kulturbaserad konstruktion av ”vi” och ”de andra” resar sig outtalat i bakgrunden genom att identitetstillskrivningen ”nationalist” potentiellt kan hänvisa till en definition av folket som utgörs av ”etniska svenskar” i motsats till det formella medborgarskapet som Mouffe åsyftar med termen ”folk” och som likställs med ”demos”.

Både den moderata politikern Beatrice Ask och statsminister Stefan Löfven definierar den skyddsvärda ”vi”-gruppen mer specifikt genom att använda termen ”medborgare”:

Men de frågor vi måste ställa oss är: Vad kan medborgarna förvänta sig av oss politiker och av samhället? (Beatrice Ask (M), web-tv debatt om attentatet i Stockholm, 28/04/2017)

Som statsminister i Sverige är min viktigaste uppgift att medborgarna ska vara säkra. I det gäller både att ha ett bra försvar och att systematiskt arbeta för att minska spänningarna i omvärlden. (Stefan Löfven (S) citerad i Eriksson, 27/10/2016, SVT Nyheter)

Genom den ganska otydliga definitionen som Ahl präglade om ”folket” är det svårt att hitta en diskursiv entydighet om ”oss” eller ”den skyddsvärda gruppen”. Det som är möjligt att säga är att entydigheten uppnåtts angående en exkludering av alla ”främlingar” utan svenskt medborgarskap, även om de är bosatt på svensk mark eller lever i Sverige sedan många år, eller till och med sedan generationer tillbaka. Exkluderingen sker tydligt efter Mouffes resonemang att den demokratiska definitionen av jämlikhet måste prioritera medborgaren före ”de andra” som befinner sig på utsidan av demos.

Nästa påstående av justitieutskottets betänkande handlar också om gruppbildningen av den skyddsvärda gruppen:

I extrema fall, såsom vid större ordningsstörningar eller regelrätta upplöpp, behöver Undantagstillstånd kunna utlysas [...] Vid en terrorattack eller större händelse kan detta vara avgörande för att säkra tryggheten för befolkningen. Mot bakgrund av de kravaller som utspelats i exempelvis Husby och andra utanförskapsområden de senaste åren, som totalt dränerat polisen på resurser, liksom risken för ytterligare terrorattacker, inte minst med tanke på den okontrollerade massinvandringen, tycks behovet vara större än någonsin av en förstärkningsresurs till polisen. (Justitieutskottets betänkande 2017:18:JuU1)

Här avgränsas gruppen med termen ”befolkningen” som är bredare än termerna ”folket” eller ”medborgarna”. Interpretationsmöjligheten i gruppen ”befolkningen” tillåter även invandrare utan svenskt medborgarskap som en relevant del av den skyddsvärda gruppen. På så sätt kan indelningen av ”medborgare” och ”främlingar” inte användas, utan en ny grupp skapas som strider mot den klassiska definitionen. Det som jag i denna analys kallar för den *skyddsvärda*

gruppen är alltså en flytande signifikant som i hög grad är öppen för tillskrivning av olika betydelser.

Citatet handlar dock även om att möjlighet önskas att kunna utlysa undantagstillstånd, vilket är en av Amnesty Internationals huvudkritikpunkter mot den pågående säkerhetiseringsprocessen i de europeiska länderna. De tecknen som ger ”behov av att utlösa undantagstillstånd” innehåll är därför betydelsebärare. Dessa signifikanter kan identifieras som ”kravaller i utanförskapsområden” och ”nya terrorattacker” med premissen att dessa utgör ett hot för befolkningen. Tecknet ”migranten” nämns inte i påståendet, men kan tänkas som en premiss som ger mening åt massinvandring. Diskursen försöker skapa ”sanningen” att hotbilden uppstår på grund av migranten. Om migranten inte skulle passera gränsen till Sverige, skulle det inte finnas en okontrollerad massinvandring som utgör ett hot mot befolkningen i form av potentiella terrorattacker och kravaller i utanförskapsområden. Därmed försöker diskursen skapa en entydighet för migrantens subjektposition som står som mästersignifikant i centrum och omringas av ekvivalenskedjor med negativt innehåll.

Att det fortfarande råder en diskursiv strid i antagonistisk terräng om diskursens entydighet i regeringens och riksdagens säkerhetsdiskurs som styr inkludering och exkludering blir dock snart tydligt genom Pernilla Stålhammars (MP) åsikt om ”vi”-gruppen som i detta kapitel kallas för ”den skyddsvärda gruppen”:

Ja, Jeff Ahl, jag är en stolt globalist, och jag är född sådan. Jag är en världsmedborgare - så är det. Det är ingen som är mer värd än någon annan i den här världen, oavsett var i världen eller i livet man befinner sig [...] vi vill inte stänga gränserna. Vi har varit väldigt tydliga med det. (Pernilla Stålhammar (MP), webb-tv debatt om Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering, 16/11/2017)

Stålhammar artikulerar, i motsats till Ahl, Löfven och Ask en liberal syn på människan. Hon reagerar på Ahls självbekännelse som nationalist och svarar genom att kasta en annan subjektposition tillbaka som står i motsats (alltså agonistisk) till hans nationalistiska. Den som globalist som hon synonymt kallar för världsmedborgare. Som innehåll för subjektpositionen erbjuder hon de liberala värderingarna som ”ingen är mer värd än någon annan i den här världen”, ”emot stängda gränser dvs. för öppna gränser”. Hennes påstående skapar inkludering för alla människor på ”vår jord”. Hon rycker loss diskursen från grupper som knyts till nationen, från grupper som knyts till en kulturell samhörighet och till nationsgränser, och skapar en ny grupp som kan kallas för ”människor”.

5 Avslutande diskussion & reflexion

5.1 Om antal diskurser

Amnesty Internationals rapport om den pågående säkerhetsiseringstrenden på grund av terrorkrisen i de europeiska länderna utgör problembilden för min uppsats. Enligt Amnesty är det framförallt flyktingar och människor av muslimsk tro som drabbas hårdast av säkerhetsiseringen och med det som utgångspunkt skapade jag en slags tes att det finns en fördel med att undersöka migrationskrisens säkerhetsdiskurs och terrorismens säkerhetsdiskurs ihop stället för åtskilt från varandra för att få en fullständig bild av situationen. Med den tidigare redovisade forskningen försöker jag belägga min tes och en av mina tidiga insikter var att man absolut kan tala om terrorismens säkerhetsdiskurs utan att tala om migrationens säkerhetsdiskurs och tvärtom. Med det i åtanke kan man argumentera för att det talas om två diskurser inte en enda. Min förhoppning är att jag med min uppsats har visat att även om man kan tala om båda delarna var och för sig, är gränserna mellan de båda ändå flytande och att man kan se båda delar som två sidor av en och samma stora säkerhetsdiskurs som ansvarar för vissa interagerande meningstillskrivningar i vårt samhälle.

5.2 Om resultat & analys

5.2.1 Vilka tecken kan identifieras som diskursens nodalpunkter?

Som redovisat i metodkapitlet har jag inte arbetat med färdiga kategorier, utan försökt att kartlägga nodalpunkterna i diskursen som ger en ram för hur ”vi” och ”de andra”, och därmed inkludering och exkludering ”görs” i diskursen. De identifierade nodalpunkterna är:

- 1 Migrationskrisen (genomsyrat av den ”ohållbara situationen”)
- 2 Ensamkommande flyktingbarn
- 3 Antisemitism
- 4 Hot mot kvinnor
- 5 Terrorister
- 6 ”Oss” - som den gruppen som ska skyddas

5.2.2 Hur ”görs” inkludering och exkludering genom dessa nodalpunkter?

Jag har inte lagt arbetets fokus på att granska om det från Amnesty International påstådda paradigmskiftet i diskursen har ägt rum eller inte. Mina resultat, utan att mäta ett före och efter, visar dock på att diskursen har förändrats i den svenska politiken just med hänsyn till debatterna som berör migrationskrisen och som är den första nodalpunkten som identifierades i diskursen.

Under punkt 1.1.4 redogör jag för Amnestys anklagelser om att flyktingar framställs som ett potentiellt hot för den nationella säkerheten. Under punkt 4.1 har framkommit att det finns en enighet mellan Sverigedemokraterna och Socialdemokraterna. Båda partier konstituerar i mitt material en hotande systemkollaps, som synonymt kan betraktas som "ohållbarhet" och "den ohållbara situationen", som ett nationellt säkerhetsproblem som uppstår på grund av migration. Jag hänvisar till Karlssons resonemang under punkt 1.1.2 om att terrorismens säkerhetisering kan förstås som en medveten konstruktion av diskursen kring ett säkerhetsproblem genom att det finns fördefinierad förståelse och lösningar på problemet, som exempelvis militära lösningar. Genom att omvända hans resonemang och applicera det på migration, kan migrationskrisens säkerhetisering förstås som en medveten konstruktion av diskursen kring ett säkerhetsproblem genom att det finns fördefinierad förståelse och lösningar på problemet, som exempelvis att reglera migration. Genom att följa denna omgjorda definition av processen kan det påstås att det finns en strävan efter säkerhetisering av migration i diskursen och att exkludering sker genom att framställa migranten som hotfull mot "oss" som har blivit den skyddsvärda gruppen i motsats till en "alternativ verklighet" där bilden av flyktingen, det vill säga människor på flykt från krig och fara, tillhör gruppen som ska skyddas av "oss". *"Främlingen" konstitueras alltså som medborgarens antagonist.* Att det finns en förskjutning av vilka grupper som behöva beskyddas och vilka inte, implicerar även mina resultat i relation till ensamkommande flyktingbarn. Genom påståendet att integration inte fungerar som den ska och inte har fungerat före 2015 heller, blir alla försök att inkludera flyktingar, migranter i samhället överflödiga oavsett om migrationsflödet är stort eller litet. Om man genom bakgrunden att integration inte fungerar ställer det framförda behovet av att utlösa undantagstillstånd på grund av kravaller i utanförskapsområden och hotande terroråd (som framställs som symptom av migration) så kan även Karlssons originalresonemang användas som förståelse av säkerhetiseringens process i diskursen.

Resultaten om ensamkommande ska betraktas med försiktighet, då det enbart var ett citat som analyserades, och det jämfört med de övriga resultaten är lite material för att betrakta det diskursiva skapandet av inkludering och exkludering av flyktingbarn. Att flickor och unga kvinnor utesluts ur diskursen var dock tillräckligt relevant för att jag skulle vilja redovisa resultatet. Dessutom måste det i min förståelse inte finnas en entydighet eller tillfällig fixering av en tillslutning för att inkludering eller exkludering ska kunna skapas. Mouffes resonemang om agonister handlar i grunden om konstitutionen av den demokratiska politiken. Entydighet kommer därför i en debatt sällan att uppstå.

I såväl tal om migrationskrisen, hot mot kvinnor och terrorister framställs det som om ”insiders” har en högre kompetens att tala om/representera ”sin grupp” på ett visst sätt. Under punkt 4.1 är det civilministern som själv som barn hade flyktingstatus och därmed tillhörde ”de andra”. Under punkt 4.4 är det Åsa Romson som uppfattar sig själv och Anna Kinberg Batra som tillhörande gruppen ”kvinnor” och därför har mer insyn i sexuella trakasserier mot kvinnor, och under punkten 4.5 är det en muslim som uttalar sig om andra muslimer och därmed representerar gruppen muslimer. I alla punkter, förutom punkt 4.4 agerar ”insidern” som expert på sin grupp och argumenterar för exkluderingen av gruppen utan att exkludera sig själv.

Jag ser i mina resultat, framförallt omkring nodalpunkten ”terrorister”, en tydlig koppling till Nails resonemang att migranten och terrorister har blivit varandras dubbelgångare i den mån att vissa aktörer försöker att etablera ”sanningen” att varje migrant framställs som en potentiell terrorist som gömmer sig i strömmarna av flyktingar och som passerar gränsen och hotar den nationella säkerheten i Sverige och att samtidigt varje terrorist är en migrant med målet att ta sig in på europeiskt territorium. I materialet pekas inte alltid migranter specifikt ut som potentiella terrorister, utan även gruppen muslimer, som dock är en relevant undergrupp av migranterna med hänsyn till att många migranter som kom till Sverige under de senaste åren är av muslimsk tro. Med det i åtanke framställs även varje muslim som potentiell terrorist.

Det finns dock motstridiga krafter i diskursen. Istället för att dessa motkrafter kämpar emot bilden att varje migrant är en potentiell terrorist finns försöket att inkludera även andra slags gärningsmän i skapningen av terroristen. Genom konstitutionen att en individ av ”vi” gruppen, exempelvis en blåögd man med förnamnet Anders kan vara terrorist förändras skapandet av gruppen och därmed skapandet av exkludering. Uppdelningen sker då inte längre efter kulturella kriterier i Huntingtons termer utan utifrån att terrorister finns bland ”oss” och bland ”de andra”. Under punkt 1.1.2 har jag redogjort för Amnesty Internationals ståndpunkt att en del av det av rapportens redovisade problem är att det inte finns en konsensus av terrorismens definition som term bland olika stater och internationella aktörer. Denna ståndpunkt stöds även av den tidigare forskning under punkt 1.1.2 där Karlsson påstår att det finns omkring 200 olika definitioner av vad som är terrorism. Efter undersökningen av mitt empiriska material resonerar jag så, och på det sättet ansluter jag mig delvis till Amnestys resonemang, att den relativt oklara definitionen av terrorism bidrar till exkludering i samhället och har negativa konsekvenser i fråga om exkludering av migranter och människor av muslimsk tro. Det framkommer speciellt när debatten handlar om extremism.

5.3 Finns en slutsats? – Avslutande reflexioner

På grund av min ontologiska grundinställning var målet med arbetet aldrig att söka efter en slutsats som visa upp en sanning eller att sträva efter en neutral framställning av verkligheten. Hur inkludering och exkludering ”görs” är en komplex fråga. Mitt material har visat att ”vi” och ”de andra” genom de redovisade nodalpunkterna exempelvis ”görs” genom representation av experter som anser sig ha en djupare insyn i gruppen av ”de andra”, dock även genom enkla meningstillskrivningar som inte grundar sig på tydliga argument utan gömda premisser.

Ett annat resultat är att det finns tendenser som visar på en konstruktion av ”vi” och ”de andra” i Huntingtons resonemang där kultur framhävs som avgörande faktor, men att det alltid finns en diskursiv strid mot denna framställning av andra aktörer eller i diskursteoretiska termer, subjekt.

Den enda diskursiva framställning som kan tolkas som en ny ideologi är den som konstruerar *migranten som ett hot mot den nationella säkerheten* genom att den utgör ett hot mot välfärdssystemet och andra viktiga samhällsfunktioner. Även efter att migrationsflödet har krympt, påstås det att Sverige, eller de som kallas för ”vi”, aldrig kan gå tillbaka till det gamla systemet, som efter Stokes-Dupass resonemang utgjorts av en generös asylpolitik där många togs emot och där det var lätt att bli naturaliserad (och därmed lätt att bli en del av demos).

Diskursens förändring och en därmed potentiellt svårare tillgång till det formella medborgarskapet, så som Stokes-Dupass argumenterar för den, kan även få stor påverkan på de migranter som uppehåller sig legalt i Sverige just med åtanke på Mitanders resonemang om medborgarskapets relation till makt och maktrelationer i samhället, som går hand i hand med Nails argumentation om migranternas strukturella förtryck på grund av lägre status.

På tal om demos, har Mouffes resonemang om medborgare och främling varit betydande för hur jag har hittat inkludering och exkludering i mitt material. Hon påstår att liberalismens idé om varje människas lika värde är oförenlig med den demokratiska konceptionen av jämlikhet. Det går in på Nails resonemang om att Europas kris enligt honom består på grund av att de europeiska länderna gör anspråk på att både vara liberala demokratier som baseras på alla människors lika värde, och det faktumet att vissa rättigheter är limiterade till territoriella, politiska och ekonomiska gränser. Jag anser precis som Mouffe, att krocken mellan de två gäller för varje demokratisk nationsstat och inte enbart för Europa, men till skillnad från Mouffe är jag inte beredd att ge upp idén om en liberal konception av människan i en demokratisk nation.

Ett annat viktigt verktyg i analysen har varit operationaliseringen om antagonism och agonism som ger en djup insyn i vilken relation motståndare kan stå till varandra. Analysen har visat att antagonism även kan tillskrivas agonistiska motståndare som de andra europeiska

medlemsländerna men också, som redan nämnt, att ”främlingen” som synonymt kan beskrivas med ”migranten”, tillskrivs en antagonistisk motståndaridentitet som kretsar omkring alla sex identifierade nodalpunkterna i analysen, även om entydighet sällan uppnås (och inte heller förväntas uppnås i politiska debatter).

Jag börjar uppsatsens inledning med en berättelse om mig själv och att det finns en undran i mig om hur ”vi” och ”de andra” skapas i samhället. Det mest intressanta inslaget i arbetet för mig själv har varit de operationaliseringar av inkludering och exkludering som jag har tagit fram, och hur teori och forskning kan vara till hjälp – eller som Foucault uttryckte det, kan användas som verktyg - för att lära sig förstå samhället på olika sätt, exempelvis konstruktionen av ”vi” och ”de” i och mellan samhällen.

6 Referenser

Adenfeldt, O. (2016). Migrationsuppörelsen och regeringens nya lagförslag sammanfattade. *Migrationsinfo*, 20 april 2016.

<http://www.migrationsinfo.se/regeringens-forslag-till-forandringar-av-den-svenska-asylpolitiken/>

Agrell, W. (2015). Permanent undantagstillstånd. *Helsingborgs Dagblad*, 25 november 2015.

Amnesty International. (2017a). *Dangerously Disproportionate: The ever expanding security state in Europe*. (Index number: EUR 01/5342/2017). London: Amnesty International Ltd.

Amnesty International. (2017b). *A Blueprint for Despair: Human Rights impact of the EU-Turkey Deal*. (Index number: EUR25/5664/2017). London: Amnesty International Ltd.

Bah Kuhnke, A. (2015). Tal vid manifestationen för flyktingar. Regeringskansliet, 08 september.

<http://www.regeringen.se/tal/2015/09/tal-vid-manifestationen-for-flyktingar/> [2017-12-04]

Benhabib, S. (2004a). *Jämlikhet och mångfald. Demokrati och medborgarskap i en global tidsålder*. Göteborg: Daidalos AB.

Benhabib, S. (2004b). *The rights of others*. Cambridge: Cambridge University Press.

Brady, E. (2017). An analysis of security challenges arising from the Syrian Conflict: Islamic Terrorism, Refugee Flows and Political and Social Impacts in Europe. *Journal of Terrorism Research*, (8), ss. 53-67.

Eriksson, H. (2016). Löfven: Det finns inget direkt hot mot Sverige. *SVT Nyheter*, 27 oktober. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lofven-det-finns-inget-direkt-hot-mot-sverige> [2017-11-25]

Eriksson, K. (2017). Civilminister Shekarabi: ”Det går inte att leva gömd”. *Dagens Nyheter*, 29 december.

<https://www.dn.se/nyheter/politik/civilminister-shekarabi-det-gar-inte-att-leva-gomd/> [2017-12-30]

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A. & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktiken Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5. uppl. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.

Hedlund, C. (2016). ”Svårare i Eskilstuna att säga att man är emot IS än för dem”. *SVT Nyheter*, 29 maj.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/sormland/svarare-i-eskilstuna-att-saga-att-man-ar-mot-is> [2017-01-05]

- Huntington, S. (2006). *Civilisationernas kamp*. Stockholm: Atlantis AB.
- Jonsson, S. (1993). *De andra: amerikanska kulturkrig och europeisk rasism*. Stockholm: Norstedts.
- Justitiekommitténs betänkande JuU1 2017/18. *Utgiftsområde 4: Rättsväsendet*. Vällingby: Elanders Sverige AB
<https://data.riksdagen.se/fil/E163DFCD-E67E-4BC0-B2D5-0A07EF6A8FDD>
- Winther Jørgensen, M. & Phillips, L. (2000). *Diskursanalys som teori och metod*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Karlsson, S. (2017). *Internationella relationer och fredsforskning – centrala begrepp, frågeställningar och idéer*. Stockholm: Santérus.
- Keller, R. (2013). *Doing discourse research – An Introduction for Social Scientists*. London: Sage Publications.
- Larsson, T. (2016). Flyktingavtalet med Turkiet – det här gäller. *SVT Nyheter*, 19 mars.
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/flyktingavtalet-med-turkiet-det-har-galler>
- Lindgren, S. (2014). Kvalitativ analys. I Hjerm, M., Lindgren S. & Nilsson, M. (red.). *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*. 2. uppl. Malmö: Gleerups.
- Läkare utan Gränser, "One year after the EU-Turkey Deal: Challenging the EU's alternative facts" https://lakareutangranser.se/sites/default/files/media/one_year_on_from_the_eu-turkey_deal.pdf 2017
- McHoul, A. & Grace, W. (1995). *A Foucault Primer – Discourses, power and the subject*. London: UCL Press Limited.
- Migrationsverket (2017) *Antal asylsökande – aktuell statistik*.
<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Statistik.html>
- Migrationsverket (2017). *Inkomna ansökningar om asyl, 2016*.
<https://www.migrationsverket.se/download/18.2d998ffc151ac3871592560/1485556054299/Inkomna+ans%C3%B6kningar+om+asyl+2016+-+Applications+for+asylum+received+2016.pdf>
- Mills, S. (1997). *Discourse*. New York: Routledge
- Mitander, T. (2015). *Regio Ex Machina – Om det regionala medborgarskapets villkor*. Diss. Karlstad: Karlstads universitet.
- Mouffe, C. (2008). *Om det politiska*. Hägersten: Tankekraft Förlag.
- Mouffe C. (2013a). *Hegemony, radical democracy and the political*. Abingdon, Oxo: Routledge.

- Mouffe C. (2013b). *Agonistics – Thinking the world politically*. London: Verso.
- Nail, T. (2016). A Tale of Two Crises: Migration and Terrorism after the Paris Attacks. *Studies in Ethnicity and Nationalism*, 16(1), 158-167.
- Olsson, H. (2017). Integrationen fungerar inte som den ska. Dagens Nyheter, 21 december. <https://www.dn.se/nyheter/politik/integrationen-fungerar-inte-som-den-ska/> [2017-12-22]
- Regeringskansliet (2017). Regeringens arbete med flyktingsituationen. <http://www.regeringen.se/regeringens-politik/regeringens-arbete-med-flyktingsituationen/> [2017-11-30]
- Schmitt, C. (1931). *The Concept of the Political*. New Brunswick: Rutgers University Press.
- SOU 2017:12. *Att ta emot människor på flykt*. Stockholm: Wolters Kluwer Sverige AB.
- Stokes-Dupass (2017) Mass Migration, Tightening Borders, and Emerging Forms of Statelessness in Denmark, Norway, and Sweden. *Journal of Applied Security Research*, (12:1), ss. 40-60.
- Svahn, C. (2017). SD-politiker: Muslimer är inte 100 procent människor. *Dagens Nyheter*, 26 november 2017. <https://www.dn.se/nyheter/politik/sd-politiker-muslimer-ar-inte-100-procent-manniskor/> [2012-11-26]
- Svahn, C. (2017). M: Bra att erkänna volymproblem. *Dagens Nyheter*, 21 december. <https://www.dn.se/nyheter/politik/m-bra-att-s-erkanner-volymproblemen/> [2012-12-27]
- SAOL, *Svenska Akademiens ordlista över svenska språket* (2017). 14. uppl. Stockholm: Svenska Akademien <http://www.svenskaakademien.se/svenska-sprak/svenska-akademiens-ordlista-saol> [2017-12-15]
- Sveriges Riksdag. (2016). *Partiledardebatt*, 13 januari. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/partiledardebatt/partiledardebatt_H3C120160113pd
- Sveriges Riksdag. (2017). *Aktuell debatt om attentatet i Stockholm*, 28 april. http://riksdagen.se/sv/webb-tv/video/aktuell-debatt/aktuell-debatt-om-attentatet-i-stockholm_H4C120170428ad
- Sveriges Riksdag. (2017). *Förebyggande av våldsbejakande extremism*, 7 juni. https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/forebyggande-av-valdsbejakande-extremism_H401KU23

Sveriges Riksdag (2017). *Partiledardebatt*, 14 juni.

https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/partiledardebatt/partiledardebatt_H4C120170614pd

Sveriges Riksdag (2017). *Aktuellt debatt om situationen för ensamkommande*, 13 september.

<https://www.riksdagen.se/sv/global/sok/?q=ensamkommande&st=3&sort=datum&sortorder=desc&avd=webbtv&p=2>

Sveriges Riksdag (2017). *Sveriges samlade politik för internationell civil och militär krishantering*, 16 november.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/sveriges-samlade-politik-for-internationell-civil_H501UU8

Sveriges Riksdag (2017). *Debatt om utgiftsområde 4: rättsväsendet*, 6 december.

https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/debatt-om-forslag/utgiftsomrade-4-rattsvasendet_H501JuU1

Sveriges Riksdag (2017). *Aktuell debatt om antisemitism*, 18 december.

http://riksdagen.se/sv/webb-tv/video/aktuell-debatt/aktuell-debatt-om-antisemitism-i-sverige_H5C120171218ad

UNCHR. (2017). *Europe Monthly Report - October 2017*.

<https://data2.unhcr.org/en/documents/download/60980> [2017-11-27]

UNICEF. (2005). Convention on the Rights of the Child. General Comment No. 6. *Treatment of unaccompanied and separated children outside their country of origin*. (GE.05-43805).

https://www.unicef.org/protection/files/CRCGC6_EN.pdf [2018-01-01]

Wallström, M. (2017). Tal vid seminarium hos Folk och Försvar. Regeringskansliet, 07 november.

<http://www.regeringen.se/tal/2017/11/tal-vid-seminarium-hos-folk-och-forsvar/> [2017-11-29]